

จิตสัมพัทธธรรม

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๕๓

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรม ขณะที่ตั้งใจนี้มีสติสัมปชัญญะอย่างนี้ มันเป็นปัจจุบัน ชีวิตมีคุณค่า ตรงนี้ละ ชีวิตมีคุณค่าต่อเมื่อเรารู้จักตัวเราเอง เรารู้จักสติสัมปชัญญะของเรา รู้จักสามัญญ์สำนึกของเรา นี่ชีวิตนี้เป็นอย่างนี้ เราเกิดมาเป็นมนุษย์นี้มีคุณค่ามหาศาล เกิดมาเป็นมนุษย์แล้วพบพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาเห็นใหม่ พระพุทธศาสนาเป็นแก้วสารพัดนึก พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นแก้วสารพัดนึก

ผู้ที่อยู่ทางโลก เขาหวังบุญหวังกุศลเห็นใหม่ เขาก็ทำบุญกุศลของเขา เขาเกิดมาใน พระพุทธศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม สอนให้เป็นสยามเมืองยิ้ม สิ่งที่อยู่จาก พระพุทธศาสนา คุณในทิเบต ในสิ่งที่ว่าแห้งแล้วกันดารขนาดไหน เขาอยู่ของเขาได้ เพราะพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาให้เขารู้สัจจะความเป็นจริง ว่าชีวิตนี้ การดำรงชีวิตนี้ เรื่องบุญ เรื่องกุศล เรื่องบาป เรื่องกรรม สิ่งที่ทำมาเป็นสัจจะจะเป็นความจริง อยู่กับสัจจะ ความจริงเห็นใหม่

แต่ถ้าเป็นลัทธิศาสนาอื่น เขาแสวงหาความสะดวกความสบายของเขา เขาก็จะ แสวงหาออกจากถิ่นกำเนิดของเขา ที่ไหนมีอำนาจความสะดวก เขาจะไปสู่ที่นั่น สิ่งนี้เป็นเรื่องโลก เรื่องของโลกเห็นใหม่ จะมีการก่อสร้าง มีความสะดวกสบายขนาดไหน มันต้องมีต้นทุนทั้งนั้น พลังงานต่างๆ การแสวงหาต่างๆ มันมาจากไหน มาจากวิทยาศาสตร์ มาจากเทคโนโลยี สิ่งนั้นต่างๆ มันมาจากไหน มันไต่กันไม่มีวันจบหรือ ถ้าเราจะไต่กัน ว่าสิ่งนี้มาจากไหน ไต่กับไข่ ไหนเกิดก่อนกัน สิ่งที่มีอยู่นี้มันไต่ไปแล้ว มันมีที่มาที่ไป มีเหตุมีปัจจัยไข่ใหม่

แต่พุทธศาสนาสอนถึงชีวิต สอนถึงความจริงของเรา ความเป็นจริงของเราเกิด มาจากไหน เกิดมาจากกรรม ถ้าเราไม่ได้เกิดเป็นมนุษย์ จิตนี้ก็เวียนตายเวียนเกิด คือมัน

เป็นผลของวิญญูะ มันจะหมุนไปตามเวรตามกรรมอย่างนั้น แต่ขณะที่เราเกิดเป็นมนุษย์ มันมีสติ มีสัมปชัญญะ มีความรับรู้อยู่ แล้วมาพบพุทธศาสนาระหว่างที่จะเจริญรุ่งเรืองขึ้นมา เจริญรุ่งเรืองขึ้นมาที่ไหน เจริญรุ่งเรืองขึ้นมาตั้งแต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาละ

เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา อริยสัจ สัจจะความจริง มันถึงมีอยู่ มีผู้สื่อความหมายให้เราได้ก้าวเดินตาม แล้วกาลเวลามันก็ผ่านมาเห็นใหม่ เป็นยุค เป็นสมัย เป็นคราวต่างๆ จนปัจจุบันนี้ ถึงพุทธกาลนี้ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ของเรา ได้ประพฤติปฏิบัติ กว่าที่จะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา รื้อค้นขึ้นมาเป็นสัจจะความจริงในหัวใจ สัจจะความจริงในหัวใจนั้น มันพิสูจน์ไฉน มันพิสูจน์ถึงการกระทำมาอย่างของเราเกิดมามนุษย์พบพุทธศาสนา แต่ของเราสร้างบุญกุศลมาอ่อนแอกว่า จิตใจของเราถึงไม่เข้มแข็ง จิตใจถึงไม่มีจุดยืน จิตใจของเราถึงไม่มีความมูมานะพอ

ไม่เหมือนครูบาอาจารย์ของเรา ครูบาอาจารย์ของเราคุณ ท่านเสียดสะขนาดไหน เพราะในการประพฤติปฏิบัติ ในเมื่อตำรา ในเมื่อธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีอยู่เห็นใหม่ เพราะธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราถึงมีภาษาไว้คุยกัน ภาษาบาลี ภาษามคธ สิ่งใดเป็นกิเลสสิ่งใดเป็นธรรม สิ่งใดเป็นบาปเป็นบุญ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแจกแจงไว้ให้หมดแล้ว แต่พวกเรามันตาบอด เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ มันก็ตาบอดเหมือนเรานี้ละ คำว่าตาบอดนะ ตาบอดคือใจมันบอด มันไม่รู้จริงหรือ สิ่งที่มีความรับรู้ของเรา

เพราะเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ท่านตรัสรู้ขึ้นมาแล้ว มันเห็นบุพเพนิวาสานุสติญาณ จุตูปปาตญาณ อาสวักขยญาณ บุพเพนิวาสานุสติคือจิตนี้มาจากไหน จิตนี้มาจากไหน บารมีอำนาจวาสนาจากไหน มันมาจากบุพเพนิวาสานุสติญาณ บุพเพนิวาสานุสติญาณไม่ใช่ที่มาของเวรของกรรมนะ คำที่ว่ามาจากบุพเพนิวาสานุสติญาณ หมายถึงว่า จิตที่มัน เวียนตายเวียนเกิดกัน สะสมมา สิ่งที่ทำมาต่างหาก ไม่ใช่อยู่ที่บุพเพนิวาสานุสติญาณ

แต่ว่าบุพเพนิวาสานุสติญาณ คือข้อมูล คือสถิติที่มองย้อนกลับไปดู กลับไปเห็นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถึงได้รู้ว่าบุญกุศลสิ่งที่มาเห็นใหม่ สิ่งที่มามันลึกลับ

มหัศจรรย์ขนาดไหน แต่มันก็ยังไม่ชำระกิเลสเห็นใหม่ จตุปปาตญาณก็เหมือนกัน สิ่งนี้คือญาณ คือความหยั่งรู้ คือความรู้ แต่มันเป็นอดีต อนาคตที่ไม่เป็นความจริง ย้อนกลับมาอาศัยขณญาณทำลายกิเลสจนสิ้น พอกิเลสสิ้นไปจากหัวใจเห็นใหม่ ถึงเข้าใจว่า มันมีที่ไปที่ไป มันมีที่ไปที่ไปถึงอำนาจวาสนาบุญบารมี

มันมาจากบุญกรรมที่สร้างสม บุญญาริการที่สร้างสมมา พันธุกรรมทางจิตที่ตัดแต่งมาหาศาลเลย คำว่ามหาศาลนะ แล้วมันจะรู้ได้อย่างไร เพราะในปัจจุบันนี่คือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คือเจ้าชายสิทธัตถะที่ประพฤติปฏิบัติอยู่นี้ แล้วสิ่งที่เป็นอดีตมา มันเอาอะไรเป็นพิสูจน์ล่ะ นี่ไง สิ่งนี้ทางโลกเขาพิสูจน์กันไม่ได้ ทางสถิติ ทางข้อมูลต่างๆ ที่เก็บไว้ เราพิสูจน์ได้ด้วยฟอสซิลเห็นใหม่ ด้วยกาลเวลาอายุ ก็ล้านปี สิ่งนี้เป็นวิทยาศาสตร์ที่มันพิสูจน์ได้ แต่พิสูจน์สิ่งที่เป็นฟอสซิล สิ่งที่เป็นวัตถุที่เขาทิ้งไว้

แต่บุพเพนิวาสานุสติญาณ มันพิสูจน์จากรู้อจริง ความรู้จริงเพราะจิตนั้นมันเป็นเอง จิตนั้นมันรู้เอง จิตนั้นมันเกิดเอง จิตนั้นกระทำเอง พอจิตนั้นกระทำเอง ข้อมูลต่างๆ ที่มันก็สะสมลง ลงที่ปฏิสนธิจิต ปฏิสนธิจิตเห็นใหม่ สิ่งที่เป็นสะสมมา มันถึงมีบุญญาริการ มีอำนาจวาสนาเห็นใหม่ สิ่งที่ต้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา มันมาจากไหน มาจากบุพเพนิวาสานุสติญาณนี่เป็นชื่อ แต่ความจริงแล้วก็อยู่ที่การกระทำ อยู่ที่การสะสมสิ่งนั้นมา

พอเข้ามาชำระกิเลสแล้ว คำว่ากิเลส คำว่าธรรม คำว่าต่างๆ เราก็ศึกษา แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารู้จริงตรัสรู้จริงขึ้นมา หูตาสว่างนะ ใ้เรามันตาบอด เห็นใหม่ คนตาบอดกับคนตาดี คนตาดีจะเห็นจะรู้แจ้ง จะเข้าใจสิ่งต่างๆ เห็นภาพชัดเจน รู้ว่าสิ่งใดควรหลบควรหลีก คุณสิขวากหนามต่างๆ เราเดินไปที่ไหนไม่ปลอดภัย ในที่สัตว์ร้ายมีอยู่ เราจะไม่เข้าไปที่นั่นหรอก ใ้เราไปเผชิญภัย เราจะหาทางปลอดภัยของเรา นั่นคนตาดี

แต่คนตาบอดนะ ก็ทางวิชาการก็บอกแล้ว ทางวินัยก็บอกว่าสิ่งนั้นกิเลส สิ่งนั้นเป็นกรรม สิ่งนั้นเป็นสติ นี่เป็นปัญญา สิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ควรทำ สิ่งที่ไม่ควรทำ แต่คนมันตาบอด ตาบอดจะรู้จริงอย่างนั้นไม่ได้หรอก ฉะนั้นเราถึงว่าเวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเห็นใหม่ เราว่าสิ่งนี้เป็นกิเลสเราก็รังเกียจ เราก็อยากชำระกิเลส เราก็อยากปล่อยวางกิเลสใ้

ได้ แต่เราคิดของเราไปเองแบบคนตาบอด ถึงไม่รู้จักกิเลส ไม่รู้จักกรรม ไม่รู้จักสิ่งใดเลย จิตนี้ไม่ได้สัมผัสสิ่งใดๆ เลย มีแต่กิเลสครอบงำหัวใจ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตรัสรู้ธรรมขึ้นมา ชำระกิเลสมาด้วยหุตาสว่าง ด้วยการประพฤติปฏิบัติ ถึงบัญญัติธรรมและวินัย พวกเรตาบอด เราศึกษามานะ ศึกษาด้วยกิเลสค้นหาความทะยานอยาก เราศึกษาแล้วมาประพฤติปฏิบัติ ถ้าเราประพฤติปฏิบัติด้วยกิเลสค้นหาความทะยานอยาก มันก็แบบจามา ความจำอย่างนั้น ความสร้างภาพอย่างนั้น จิตจะไม่เป็นอย่างนั้น

เวลาประพฤติปฏิบัติ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นเห็นใหม่ คำราก็มีอยู่ สิ่งต่างๆ พระไตรปิฎกมีทั้งนั้นละ แต่เวลาศึกษามาแล้ว มันมีความลังเลสงสัย ประพฤติปฏิบัติไป มันไม่เป็นความจริงอย่างนั้น เพราะใจยังบอดอยู่ เวลาหลวงปู่มั่นท่านประพฤติปฏิบัติของท่านไป ท่านบอกว่าท่านก็พิจารณากายเหมือนกัน เห็นใหม่ พิจารณากายต่างๆ ออกมาแล้วก็เป็นปกติ ออกมานะ ออกมาคือคลายออกมาแล้วก็ปกติ ทำไมเป็นอย่างนี้ ทำไมเป็นอย่างนี้ มันไม่ได้ชำระกิเลสสิ่งใดเลย แต่พยายามด้วยบุญญาธิการของท่านเห็นใหม่

ท่านว่าจิตของท่าน ท่านปรารณาพุทธภูมิเหมือนกัน ท่านถึงลาพุทธภูมิ พอลาพุทธภูมิเข้าไปแล้ว พอจิตสงบเข้าไปพิจารณากาย พิจารณากายเหมือนกัน เวลาออกมาแล้วนะ พิจารณากายไปแล้วมันชำระล้างไปด้วย พอมันชำระล้างไปด้วยเห็นใหม่ เวลาคลายตัวออกมา ไซ้ อย่างนี้ถูกต้อง อย่างนี้ถูกต้อง เห็นใหม่ ความสัมผัส จิตสัมผัสกับธรรมมันรู้ จิตสัมผัสกับกิเลส แล้วจิตที่ปฏิบัติไม่ถึงเป็นความจริง มันไม่ไซ้สัมผัสกับกิเลส มันไม่เห็นกิเลส กิเลสครอบงำจิตอยู่ที่ไม่รู้ตัวเลย

เวลากิเลสมันครอบงำอยู่ ครอบงำในการประพฤติปฏิบัติของเรา เราจะประพฤติปฏิบัติโดยกิเลส โดยความไม่เข้าใจเลย แต่มันอ้างแล้วว่าสิ่งนั้นเป็นธรรม สิ่งปฏิบัติ นั้นเป็นธรรม แล้วเวลาสื่อความหมายกัน ก็สื่อความหมายด้วยธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ว่าคำพูดอย่างนี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พุทธพจน์แน่นอนตายตัวหมดเลย ตายตัวแน่นอน ตายตัวแบบผู้ที่หุตาสว่าง แบบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แบบผู้ที่ครูบาอาจารย์ผู้ปฏิบัติแล้ว มันก็เป็นอย่างนั้นจริงๆ

แต่ของเรา มันไม่เป็นตามความเป็นจริงเห็นใหม่ พอไม่ตามความเป็นจริง เราก็อ้าง เล่ห์กันไป ไม่มีจุดยืนนะ จิตใจอย่างนี้ไม่มีหลักไม่มีเกณฑ์ เวลาเราศึกษาเห็นใหม่ เราศึกษารธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราตามประเพณีวัฒนธรรม เราก็มีความสุขของเราได้ ความสุขความทุกข์อย่างนี้มันเป็นสามัญสำนึกของมนุษย์ ความสุขความทุกข์อย่างนี้มันเป็นสัญชาตญาณของมนุษย์อยู่แล้ว สัญชาตญาณของมนุษย์ แต่มีสติปัญญาที่ควบคุม คนคิดคนเลวเห็นใหม่ คนดีเขามีสติยับยั้งของเขา

คนเลวเห็นใหม่ เลวเพราะกิเลสตัดหาความทะยานอยากมันเข้มข้น มันจะถูกระชากลากใจนี้ไปทำตามอำนาจของเขาตลอดเวลา เห็นใหม่คนดีคนเลว เขาก็ไม่รู้ตัวของเขา แต่เวลาเราศึกษารธรรมขึ้นมา สิ่งใดที่เรายับยั้ง เราจะเปลี่ยนแปลงเราจะแก้ไข เราก็เป็นคนดีก็คนดีของโลกนี้ คนดีหรือคนเลวก็เกิดตายในโลก แต่ถ้าเราจะพ้นจากโลกนี้ไปเห็นใหม่ เราจะพ้นจากโลกนี้ไป เราเกิดเป็นมนุษย์พุทธศาสนา เรามีครูมีอาจารย์ เรามีครูอาจารย์คอยชี้แนะให้เรา มีศรัทธา มีความเชื่อ เรามีความมั่นคงของเรา เราถึงจะมาค้นคว้าหาของเรา

หลวงปู่มั่นบอกว่าปลาในสุม ปลาในสุมเราจะมาหาจิตใจของเรา เราจะมาแก้ไขจิตใจของเรา ถ้าเราจะมาแก้ไขจิตใจของเรา เราพยายามประพฤติปฏิบัติขึ้นมาให้ตรงตามความเป็นจริง ให้มีสัจจะ ให้มีความเป็นจริงประดับหัวใจของเรา ถ้ามีความเป็นจริงประดับหัวใจของเรา เราจะรับรู้ได้ รสของธรรมชนะซึ่งรสทั้งปวง รสของความสุทางโลกเขาเห็นใหม่ ความสุขทางโลกเขาๆ มีความสุขของเขา เขาก็แสวงหาของเขา เขาละล้าละล้งนะ ห่วงหน้าพะวงหลัง จะทำอะไรก็ยังไม่ห่วงอีกสิ่งหนึ่ง ผลัดวันประกันพรุ่งของเขาว่าเมื่อนั้นๆ เขาจะออกประพฤติปฏิบัติ เมื่อนั้นๆ เพราะได้ยินข่าวไป

คูตีสุมย์พุทธกาลเห็นใหม่ ได้ยินข่าวว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม อนาคตนิมิตกเศรษฐี ไปเยี่ยมญาติเห็นใหม่ พอบอกว่าพุทธะเกิดแล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดแล้ว อนาคตนิมิตกเศรษฐีนอนไม่หลับเลย อยากจะไปกราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามากเห็นใหม่ เขารอฟังข่าวกัน เขารอสิ่งที่คนจะมาพาออกจากวัฏฏะกัน นีสมัยพุทธกาลเขายังแสวงหา แต่ในปัจจุบัน เราเกิดเป็นมนุษย์เห็นใหม่ เรามีคุณค่ามาก เรามีอำนาจวาสนา เราถึงได้เกิดเป็นมนุษย์แล้วพบพุทธศาสนาด้วย

เหมือนกับมีสำหรับอาหารตั้งต่อหน้าเราเลย ถ้าเราแค่หยิบใส่ปากเราก็จะได้ลิ้มรสของอาหารนั้น

นี่ก็เหมือนกันศาสนาอยู่ซึ่งๆหน้าเรา คุณสิเราชาวพุทธ ประเทศไทยนี่พุทธศาสนา วัฒนาอารามเต็มไปหมด ภิกษุณะ พระมีทั่วบ้านทั่วเมือง มันเดือนเราใหม่ มันเดือนให้เราตื่นตัวใหม่ เวลาเราไปงานศพเห็นใหม่ เวียนเมรุ ๓ รอบ กามภพ รูปภพ อรูปภพ สิ่งต่างๆ ที่เวียนตายเวียนเกิดเขาเดือนมาตลอด เขาเดือนตลอดนะ เกิดเป็นมนุษย์พบพุทธศาสนา สิ่งต่างๆ จะคอยชี้ นำ คอยตักเตือนเรา แต่เรายังหลงไหลไปกับชีวิตเห็นใหม่ ผัดวันประกันพรุ่ง เมื่อนั้น เมื่อนั้น แก่แล้วค่อยประพฤติปฏิบัติ เวลาแก่แล้วมานั่งก็ปวดโอดโอย แก่แล้วปฏิบัติ เวลาหนุ่มเวลาสาวนี่ประพฤติปฏิบัติใหม่

ยิ่งเราเป็นพระเป็นเจ้าเราบวชมาในพุทธศาสนา เวลาบวชขึ้นมาอุปัชฌาย์ เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง มันเป็นการบังหัวใจของเรา บังตาของเรา หน้าทีของพระนะให้แทงทะลุเข้ามาให้ได้เห็นใหม่ นี่คืองานของพระ ในพระพุทธศาสนา เห็นใหม่ งานในพุทธศาสนาคืองานรื้อค้น งานให้จิตใจนี้พ้นจากวิญญูะ ถ้าพ้นจากวิญญูะ เห็นใหม่ มันมีความตื่นตัว มีการกระทำ มีความตื่นตัว มีความอยากกระทำ ถ้าอยากกระทำเห็นใหม่ เราถึงมาประพฤติปฏิบัติกัน

ถ้าเรามาประพฤติปฏิบัติ ความประพฤติปฏิบัติทางโลก เขาทำงานทางโลกเขา เขาทำงานทางโลก เขาต้องมีเครื่องมือเครื่องมือของเขา เขาต้องมีตลาดของเขา เพื่อให้สินค้าของเขาได้จำหน่ายแจกออกไปในทางโลก ในการประพฤติปฏิบัติธรรมของเรา ต้องการความสงบสงัด เราต้องการที่ที่สมควรแก่การงาน เราถึงหาเห็นใหม่ ปัจจัยเครื่องอาศัย ปัจจัย ๔ สิ่งต่างๆ อันนี้คือการสิ่งดำรงชีวิต สิ่งดำรง ดำรงชีวิตไว้เพื่อให้ประพฤติปฏิบัติใช้ใหม่ สัปปายะ อาหารเป็นสัปปายะ สถานที่เป็นสัปปายะ หมู่คณะเป็นสัปปายะ ครูบาอาจารย์เป็นสัปปายะ

สัปปายะข้างนอกถ้าเราหาได้แล้ว สัปปายะภายใน เราก็ต้องพยายามหาแสวงหาของเรา สัปปายะภายในนะ ถ้ามันสงบเข้ามา ความสงบเข้ามาเพราะกายวิเวก จิตต้องวิเวก ถ้าจิตวิเวกขึ้นไปเห็นใหม่ พอจิตวิเวก การทำความสงบภายในเข้ามาถ้ามันสัมพัทธธรรมนะ มันได้สัมพัทธธรรมมันจะรู้ของมัน รู้ของมันมันเป็นปัจเจกตั้ง มันเป็นสันตภิภูฏิกโก รู้จำเพาะ

หน้า เวลาเจ็บไข้ได้ป่วย เวลาเราทุกข์เรายาก เราสู้ของเรา เวลาสุขเราก็สู้ของเรา นี่เป็นเรื่องของทางโลก

คุณิพระเทวทัตเวลาทำฌาน โลกีย์ได้เห็นใหม่ ทำฌานโลกีย์ได้นะ นั่นสัมพัทธธรรมใหม่ ทำฌานโลกีย์ได้ สิ่งที่มีความสงบร่มเย็นขนาดนั้น แต่มันไม่ได้สัมผัส มันไปสัมผัสกิเลสใจ สิ่งสัมผัสกิเลสเห็นใหม่ เห็นแล้วน้อยใจ นางวิสาขาเวลามาเยี่ยมวัดเห็นใหม่ มีพวกน้ำปานะมาฝากพระอานนท์ ฝากองค์โน้นฝากองค์นี้ แล้วเทวทัตทำไมไม่เห็นฝากบ้าง นี่ไงเพราะความไม่สัมพัทธธรรม พอความไม่สัมพัทธธรรม จิตใจเห็นใหม่ มันน้อยเนื้อต่ำใจ กิเลสตัดหาความทะยานอยาก มันก็ปฏิญาณว่าเราก็ศากยบุตรเหมือนกัน เป็นลูกกษัตริย์เหมือนกัน กิเลสเห็นใหม่ กิเลสมันครอบงำหัวใจอยู่

ถ้ากิเลสมันครอบงำหัวใจอยู่ เราประพฤติปฏิบัติ เราศึกษาธรรม เราบอกเราปฏิบัติธรรมแล้วจะชำระกิเลส ขนาดจิตได้ฌานโลกีย์ ฌานโลกีย์มันก็เป็นสมาธิอันหนึ่ง แต่สมาธิอันหนึ่งมันยังไม่สัมพัทธธรรมเพราะอะไร เพราะสิ่งที่จะเป็นฌานโลกีย์นะมันมีกำลังของมัน พอมีกำลังของมันนะ มันมีกิเลสตัดหาความทะยานอยาก กิเลสที่มันพองตัวขึ้นมา มันอาศัยสิ่งนี้เห็นใหม่ สิ่งต่างๆ แปลงกายได้ เป็นรูปไปพันห้าวชาติศัตรูเห็นใหม่ เพราะอะไร เพราะจิตมันมีฌานโลกีย์

พอจิตมีฌานโลกีย์มันมีกำลังของมัน เพราะมีกิเลสตัดหาความทะยานอยาก เพราะกิเลสมันยุแห่ ยุให้ทำในทางที่ไม่เป็นประโยชน์เห็นใหม่ ในทางที่ไม่เป็นประโยชน์กับธรรม แต่มันเป็นประโยชน์กับกิเลส กิเลสอยากมีอำนาจ อยากให้อาตมศัตรูศรัทธา เพื่อเอากำลัง เพื่อเอาสิ่งที่อาตมศัตรูมาส่งเสริมตัวเอง ปฏิบัติแล้วมันสัมพัทธธรรมใหม่ ทำไมปฏิบัติไปแล้วมันสัมผัสกิเลสละ เพราะมันเป็นฌานโลกีย์ แต่ถ้าเราจะประพฤติปฏิบัติให้ตามความเป็นจริงเห็นใหม่ เราต้องมีศีล

พอเรามีศีลขึ้นมาเรากำหนดคำบริกรรมของเรา ใช้ปัญญาอบรมสมาธิหรือสมาธิอบรมปัญญา เพราะว่าในวงของครูบาอาจารย์เรา ในพระกรรมฐานเรา ไม่ได้บอกให้ทำฌาน ทำฌานสมาบัติ เพื่อเกิดถ้าจิตมันเป็นจริตเป็นนิสัย ถ้ามันมีมาโดยข้อเท็จจริงของเขา ถ้ามันมีขึ้นมา มันมีกับจิตๆปฏิบัติไป ถ้ามีสติสัมปชัญญะเราจะดึงเข้ามาให้เห็น ให้เข้าสู่อริยสัจ ให้เข้าสู่วิปัสสนา ให้เข้าสู่สติปัญญา ๔ ถ้าจิตมันสงบเข้ามาเราบังคับได้ ถ้ามีสติ

มีปัญหา มีครูบาอาจารย์ที่รู้จริง ครูบาอาจารย์ที่รู้จริง ท่านจะคอยประคอง คอยชี้นำเข้ามาไม่ให้ส่งออกไป

ถ้าส่งออกไปเห็นใหม่ ถ้าส่งออกไป มันจะส่งออกไปเพราะกิเลสเห็นใหม่ กิเลสเป็นเรา เราเกิดมาจากอวิชชาณะ มนุษย์เกิดมาเพราะมันมีอวิชา อวิชาคือพญามาร แล้วพญามารมันก็มีลูกมีหลานของมัน สิ่งที่มีลูกมีหลานของมัน ความโลภ ความโกรธ ความหลง เป็นลูกของพญามาร ความโลภ ความโกรธ ความหลงนะ แล้วอุปาทานยึดมันถือมัน นั่นเป็นลูกของความโลภ ความโกรธ ความหลง ลูกของความโลภ ความโกรธ ความหลง ความพอใจ ความสะดวกสบายของเรา ความที่เอาแต่ใจตัวเองเห็นใหม่ สักกายทิฐิ มันก็เป็นหลานของพญามาร มารมันมีลูกมีหลานเต็มไปหมดเลย

แล้วลูกหลานของมัน ก็ปกครองในภพ ในฐิติจิต ในภพที่พาเกิดพาตาย มันควบคุมของมันหมดใช้ใหม่ แล้วเรามาศึกษาธรรม เราว่าเราศึกษาธรรมเราจะฆ่ากิเลสๆ กิเลสทั้งนั้นเลย มันเป็นโคตรเป็นแซ่ของมันตั้งแต่พญามารลงมา ตั้งแต่ความโลภ ความโกรธ ความหลง มันเป็นตระกูลของมันนะ แล้วมันก็ครอบงำหัวใจของเราทั้งหมดเลย ความคิด ความอ่านที่แสดงออกไป มันแสดงออกไปโดยมารทั้งหมดเลย แล้วก็บอกว่าศึกษาระยะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นพุทธพจน์ นี่ไงตั้งแต่พญามาร ตั้งแต่ลูกมาร หลานมาร เหลนมาร มันเอาสิ่งนี้มาหลอกลวงเรา แล้วเราก็เชื่อถือมันเป็นเห็นใหม่ กิเลสเป็นเรา

พอกิเลสเป็นเรา เราปฏิบัติโดยกิเลส กิเลสก็มาเหยียบย่ำหัวใจของเรา แต่เวลาพูดใจมันบอด พอใจบอดเวลาพูด พูดกับตัวเองนะ จิตเป็นสมาธิแล้วละ พอเป็นสมาธิปัญญา มันจะเกิดแล้วละ พอเกิดขึ้นมาแล้ว มันมีความร่มเย็นเป็นสุขของเรา มันเป็นสามัญญสำนึกของโลกๆ มันไม่เป็นความจริงเห็นใหม่ จิตไม่ได้สัมพัทธธรรมเลย ดูพระเทวทัตสิ พระเทวทัตอยู่ใกล้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ แต่เพราะกิเลสค้นหาความทะยานอยากในหัวใจมันเข้มข้น มันถึงได้แฉออกไปตามแต่อำนาจของกิเลส

แต่ครูบาอาจารย์ของเราบอกว่า ให้กำหนดพุทโธ มีศีล สมาธิ ปัญญา ศีลเป็นรั้วกันของจิต มันจะคิดมากคิดน้อยขนาดไหน เราอย่าไปคิดมโนกรรม ในเมื่อมีมโนกรรม มีกายกรรม มีวจีกรรม ในเมื่อกายเราก็ไม่เคลื่อนไหว เห็นใหม่ ในเมื่อวจีกรรมเราก็ไม่ได้

เคลื่อนไหว มโนกรรมมันเกิดอยู่ตลอดเวลา ถ้ามโนกรรมอยู่ตลอดเวลา เห็นไหมความคิด ความอ่านมันหยุดยั้งไม่ได้ เมื่อความคิดความอ่านหยุดยั้งไม่ได้ เราก็ตั้งสติของเราไว้ ตั้งสติของเรา

แล้วในเมื่อความคิดความอ่านมันธรรมชาติของมัน มันต้องเคลื่อนไหวของมันอยู่แล้ว เพราะธรรมชาติมันเป็นอย่างนั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงให้กำหนดพุทโธๆๆๆ เห็นไหมเพราะพุทโธๆๆ นี้เป็นสัมมาสมาธิ ถ้าจิตมันสงบเข้ามา มีสติสัมปชัญญะเข้ามา มันไม่ใช่ฉาน ฉานส่วนฉานนะ เวลาจิตมันสงบเข้ามา มันสงบตั้งแต่ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปนาสมาธิ วิถีจิต มันเข้าไปสู่จิตเดิมแท้ มันจะพักนิ่งของมัน

แต่ถ้าเราเข้าฉานเห็นไหม ตั้งแต่ฉาน ๔ มันก็เกิดอากาสนัญญาตนะนี้ มันมีฉาน ๔ รูปฉาน อรูปฉาน มันเข้าไปต่อเนื่องแล้วมันเข้าถอยออกไป สิ่งนี้มันยังเข้ายังถอยมันจะมีกำลังของมัน มันจะฮึกเหิมของมัน เป็นผู้วิเศษขึ้นมา แล้วถ้ามีกิเลส กิเลสมันก็หมุนไปทำร้ายคนอื่นเห็นไหม ทำร้ายนะ กิเลสมันทำร้ายคนอื่น กว่าจะทำร้ายคนอื่น มันจะเผาเรนตัวเองก่อน แล้วจะไปเผาเรนคนอื่นเพราะอะไร เพราะ ถ้าจิตมันเป็นฉาน โลภีๆ จิตมันเป็นฉานสมาบัติแล้ว กิเลสตัดหาความทะยานอยากมันอยู่ในใจ เราคิดไม่ทันมัน พอคิดไม่ทันมันเห็นไหม อยากรู้อยากเห็นอยากเป็นไป อยากรู้เรื่องต่างๆ อยากรู้เรื่องของคนอื่น อยากรู้ไปหมดเลย แล้วอยากรู้มันเป็นอะไร ถ้ามันไม่เป็นกิเลส ถ้ามันมีกิเลสแล้วเห็นไหม อย่างเทวทัต เพราะมีฉาน โลภีๆ พอมีฉาน โลภีๆ ต้องการแสดงฤทธิ์แสดงเดช มันก็เอาฉาน โลภีๆนี้ไปแสดงเดช

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเรามีฉานสมาบัติ เรามีกิเลสอยู่ เราไม่เข้าใจเรื่องกิเลสของเราอยู่ สิ่งนี้มันก็หมุนให้กิเลสของเราแสดงออกไป ด้วยกำลังของจิตที่ออกไปทำลายตัวเองก่อนทำลายตัวเองเพราะอะไร ทำลายตัวเองเพราะว่า สิ่งนี้ถ้ามีครูมีอาจารย์ เราจะมีสติสัมปชัญญะ สิ่งนี้เป็นพื้นฐาน เราจะทำเข้ามาให้เป็นสัมมา เราจะทำเข้ามาเพื่อชำระกิเลสของเรา เราจะทำเข้ามาให้ชนะตนเอง ชนะทิฏฐิมานะ ชนะความเห็นผิดของเรา ชนะขึ้นมาเรื่อยๆ ชนะแล้วชำระสะสางไป มันจะเป็นการประพฤติปฏิบัติโดยธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่ตรัสรู้ธรรมและวางธรรมและวินัยนั้นให้เราก้าวเดินตาม

แต่เพราะเราประพฤติปฏิบัติเราไม่มีครูไม่มีอาจารย์ เราทำตามอำนาจความทะยานอยากของเรา เราทำตามความเห็นของเรา ว่าเราทำสงบแล้วสิ่งนี้เป็นธรรม เพราะวุฒิภาวะเราอ่อนแอ พอกิเลสมันแสดงตัวออกมา แล้วยิ่งถ้ามีความสงบของใจมันยิ่งหนุนขึ้นไป แล้วบทยุคมันเสื่อมนะ เวลาสิ่งใดก็แล้วแต่ ถ้าเราใช้ไปแล้วมันต้องเสื่อมไปธรรมดา พอเสื่อมไปธรรมดาแล้วนี่ สิ่งที่เคยเป็นเคยมีอยู่มันไม่มี สิ่งที่เคยอยู่เคยเป็นไม่มี มันก็อาศัยสัญญา อาศัยจำลึกลงมา ยิ่งแสดงออกไปยิ่งเสียหายเสียหายไปเรื่อย

เสียหายเพราะอะไร เพราะมันไม่มีความจริงแล้ว มันเป็นสัญญา มันเป็นข้อมูลเก่า ใช้แต่สมบัติเดิม เอาสมบัติเดิมมาหากินตลอดเวลา มันเป็นสัญญาเห็นใหม่ มันก็เป็นการทุจริต มันเป็นการทุจริต มันเป็นโมฆบุรุษ โมฆบุรุษเพราะมันไม่ซื่อสัตย์กับตนเอง แต่ถ้าเป็นสัมมาทิฐิ สิ่งใดเจริญแล้วเสื่อม เสื่อมแล้วก็เสื่อมไป เพราะว่าความคิด มโนกรรมต่างๆ มันไม่เป็นอภัตติ เพราะเรามีกิเลสตัดหาความทะยานอยาก ขณะที่เราไม่ทำผิดอภัตติ ถึงกับที่เราปลงไม่ได้ต่างๆมันไม่เสียหาย พอไม่เสียหาย สิ่งที่เราไม่ได้ทำออกไปอย่างนั้น เราก็ย้อนกลับมาดูใจเรา มันมีเจริญแล้วเสื่อมนะ

คนเราเวลาประพฤติปฏิบัติ มันจะมีอุปสรรคตลอดไป เราก็ตั้งต้นของเราใหม่ พยายามทำของเราขึ้นมา แล้วสิ่งที่มันผิดพลาดไปให้มันเป็นครู เราจะไม่ทำอย่างนี้ ถ้าเรามีครูบาอาจารย์ที่ไหน เราจะเข้าปรึกษาหาท่าน เราจะเข้าไปให้ท่านเป็นคนชี้แนะเรา ผิดถูก มีครูบาอาจารย์คอยชี้แนะ จิตใจท่านสูงกว่า ท่านเป็นครูบาอาจารย์ของเราได้เห็นใหม่ เวลาเราวชไปเป็นพระ เวลาเราไปธุระ หรือเราออกเที่ยวไป ถ้าพรรษายังไม่ถึง ๕ เป็นผู้นิมนต์เราจะขอนิสสัย ขอนิสสัยเพื่อจะให้เราท่านแนะนำเราได้ ให้ท่านตักเตือนเราได้ พอมีการตักเตือนขึ้นมา ถ้าครูบาอาจารย์ของเราเป็นครูบาอาจารย์ของเราจริง สมมติท่านต้องรู้จักสมาธิ ปัญญาท่านต้องรู้จักปัญญา สมาธิแก่อ่อนขนาดไหน

ถ้าท่านเป็นครูบาอาจารย์ของเรา ท่านจะผ่านจะของท่านมา แล้วสมาธิ แก่ อ่อน หยิบ ละเอียด ขนาดไหน สิ่งที่เป็นสมาธินี้มันจะรองรับปัญญาให้เกิดการวิปัสสนาญาณ ให้เกิดมรรคญาณ ให้เกิดสัมมาทิฐิ ให้เกิดความเห็นชอบ ครูบาอาจารย์ของเราท่านผ่านของท่านมาแล้ว เพียงแต่เราเห็นใหม่ เห็นว่าสิ่งที่เราเห็นนั้นจริงใหม่ จริง แต่มันเป็นความจริงใหม่ มันไม่เป็นความจริง เพราะเรามีกิเลสตัดหาความทะยานอยากเห็นใหม่ เพราะ

เราโดนกิเลสมันครอบงำอยู่อย่างนี้ ในการประพฤติปฏิบัติของเราก็เลยกลายเป็นประพฤติปฏิบัติเพื่ออนุชาภิเษก เป็นการประพฤติปฏิบัติเพื่ออนุชาภิเษกสนะ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านฆ่ากิเลสของท่านแล้ว ท่านถึงไปเทศน์กับปัญจวัคคีย์ เราไม่ได้เป็นพระอรหันต์ เราก็ไม่ได้บอกว่าเราเป็นพระอรหันต์ เวลาปัญจวัคคีย์ทิ้งมาแล้ว เพราะท่านกลับมาฉันอาหาร อดอาหารจนทรมาณสังขาร แล้วกลับมาฉันอาหาร ปัญจวัคคีย์เพราะความเห็นของโลก คนที่มีความขยันหมั่นเพียร มีความวิริยะอุตสาหะขนาดนั้นยังเป็นพระอรหันต์ไม่ได้ แล้วกลับมาฉันอาหาร กลับมาทำประพฤติ มาปฏิบัติเป็นมัชฌิมาปฏิปทา มันจะเป็นพระอรหันต์ไปได้ยังไง สละทิ้งมาเลยเห็นไหม

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพอปัญจวัคคีย์ทิ้งไปแล้ว กลับมาฉันอาหารของนางสุชาดา แล้วเริ่มต้นทำความเพียรให้เป็นสมมภู ตรีสรู้อเองโดยชอบ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างบุญญาธิการมา มันไม่มีใครสร้างบุญญาธิการมาเท่ากับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถึงจะมาสอน ถึงจะมีความรู้เท่ากับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันเป็นไปได้ ในเมื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างสมบุญญาธิการมา บารมีเต็มมาขนาดนั้น จะมาตรีสรู้อเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถึงจะต้องประพฤติปฏิบัติเอง รู้อเอง เป็นสมมภู รู้อเองโดยชอบ

พอปัญจวัคคีย์ทิ้งไปแล้ว สิ่งต่างๆ ย้อนกลับมาด้วยอริยสังข์ ด้วยสังข์จะความจริง ด้วยสังข์จะความจริงที่ธรรมะ เห็นไหมธรรมะมีอยู่โดยดั้งเดิม แต่ไม่มีใครไปรื้อค้นขึ้นมา ไม่มีใครมีปัญญาเท่าที่จะรื้อค้นธรรมะขึ้นมา ให้สถิตในหัวใจของผู้ประพฤติปฏิบัติได้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากับพระปัจเจกพุทธเจ้าเท่านั้นที่ตรีสรู้อเองโดยชอบ แล้วพวกเราสาวกสาวกะ แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรีสรู้อเองโดยชอบ วางธรรมและวินัยไว้แล้ว เราประพฤติปฏิบัติยังเอาไปอนุชาภิเษกอยู่

ถ้าเราประพฤติปฏิบัติเพื่ออนุชาภิเษกเราจะได้อะไรมา ก็ได้กิเลส เพราะเราปฏิบัติไปพร้อมกับกิเลสเห็นไหม จิตใจของเราถึงไม่ได้สัมพัทธธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จิตใจของเราถึงไม่ได้สัมพัทธธรรมตามความเป็นจริงเลย ถ้าจิตใจเราไม่ได้สัมพัธตามความเป็นจริงเลยเห็นไหม เราเกิดเป็นมนุษย์ เรามีอำนาจวาสนาเพราะเกิดมาเป็นมนุษย์แล้วมีพุทธศาสนาอยู่แล้ว นี้มีครูบาอาจารย์ชี้แนะ มันจะฝืนใจเรานะ ครูบา

อาจารย์จะคอยชี้นำเหมือนพ่อแม่สอนลูกเลย ลูกนี้จะรำคาญมากพ่อแม่นี้ นู้นก็ไม่ได้ นี่ก็ไม่ได้ คำว่านู้นก็ไม่ได้ นี่ก็ไม่ได้เพราะท่านเห็นโทษไป

ถ้าปล่อยไว้อย่างนี้ ปล่อยไว้นะ ถ้าทำผิด เคยทำแล้วหนสองหน มันจะเป็นจิตมันจะเป็นนิสัย มันจะออกนอกกลุ่มออกทางไป จิตก็เหมือนกัน จิตในเมื่อปฏิบัติไป ปล่อยมันเร่ร่อนเห็นใหม่ ปล่อยมันเร่ร่อนไม่มีสติ ไม่มีใครควบคุมเลย จิตเห็นใหม่มันละเอียดอ่อนกว่าลูกของเราอีก ลูกของเรามันเป็นสิ่งที่ผิดที่ถูกขึ้นมา มันจะมีมนุษย์เห็นใหม่ มันจะเป็นรูปเป็นร่าง เป็นวัตถุที่จะจับต้องได้ จิตของเรามันเร่ร่อนขึ้นมาแล้ว มันไม่มีร่องรอย ไม่มีร่องรอยเลยจะทำผิดทำถูกอย่างไร ทำแล้วถูกหมด ทำแล้วถูกทั้งนั้นล่ะ เพราะมันจิตของเรา มันเป็นความเห็นของเรา

สิ่งใดที่จะไปบังคับขึ้นมาเพื่อให้มันถูกต้องขึ้นมา เราก็รำคาญ เราก็ไม่ต้องการให้ใครติเตียนเราเลย เวลาครูบาอาจารย์ท่านคอยบอกคอยสอนขึ้นมาที่รำคาญ ทำไมครูบาอาจารย์ของเรา ทำไมโน้นก็ผิด นี่ก็ผิด แม้แต่ครูบาอาจารย์ของเรา คำว่าผิดของเรานะ ท่านจะเห็นผิดมากกว่านั้น อย่างเช่นหลวงปู่่มั่นเห็นใหม่ ท่านจะบอกเลยว่าขณะที่ท่านเทศนาว่าการพระเห็นใหม่ องค์ไหนที่ปฏิบัติได้ องค์ไหนปฏิบัติได้ เพราะการปฏิบัติจะขึ้นหาครูบาอาจารย์ตลอด จะไปปรึกษาถามว่าจิตปฏิบัติมาอย่างนี้ควรทำอะไรต่อไป

แล้วมีอุปสรรคอย่างนี้ทำอย่างไรต่อไป สิ่งนี้มันจะไปตกอยู่ที่ข้อมูลนี้จะไปตกอยู่กับครูบาอาจารย์ของเรา ครูบาอาจารย์ของเรา ท่านยังบอกถ้าองค์ไหนปฏิบัติได้ ท่านก็จะคอยชี้นำตลอดไป จิตเป็นอย่างไร พัฒนาขึ้นมากน้อยแค่ไหน เวลาปฏิบัติไปแล้วมันมีความกดดันมากขึ้น หรือว่ามันมีช่องทางที่จะก้าวเดินมากไหม ท่านจะคอยถาม แล้วมันจะสืบต่อเนื่องตลอดไป แต่องค์ไหนที่ปฏิบัติไม่ได้ คำว่าปฏิบัติไม่ได้เพราะจิตมันไม่มีหลักมีเกณฑ์ ไม่มีหลักมีเกณฑ์เพราะอะไร

เพราะวุฒิภาวะเห็นใหม่ คุณติ เราสร้างของเรามา ต้นไม้เห็นใหม่ ต้นไม้แข็งแรง ต้นไม้อ่อนแอ ต้นไม้ที่มีโรคมีภัยเห็นใหม่ เราต้องแก้ไขตามแต่เชื้อโรคนั้น นี่ก็เหมือนกัน จิตของคน มันปฏิบัติมา มันเกิดตายเกิดตายมา มันมีข้อมูล มันมีความเป็นไป มันมีเวรมีกรรมของจิต มันแตกต่างกันหลากหลายกันไป ครูบาอาจารย์จะคอยชี้นำจะคอยบอก ถ้า

ปฏิบัติยังไม่ได้ก็ให้ทำข้อวัตร ก็ให้ทรงไว้ในธรรมและวินัย เราเป็นพระเห็นใหม่ เป็นพระโดยสมมุติสงฆ์ เราต้องมีธรรมวินัยนี้เป็นที่พึ่งอาศัย สมบัติของพระก็คือศีลคือธรรม

ศีลธรรมโดยโลกๆ ศีลธรรมโดยธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ประพฤติปฏิบัติเข้าไป ถ้าจิตมันสงบเข้ามา จิตมันมีหลักมีเกณฑ์เข้ามา นั่นมันเป็นเนื้อธรรม มันเป็นเนื้อธรรม แล้วจิตได้สัมพัทธธรรม ถ้าจิตสงบขึ้นมามันมีความร่มเย็นเป็นสุข มีความร่มเย็นเป็นสุขขนาดไหน ถ้ายังไม่ได้ประพฤติปฏิบัติเห็นใหม่ ขนาดจิตสงบเฉยๆ เห็นใหม่ จิตสงบขึ้นมา ฤทธิชีไพรเขาก็ทำความสงบของเขาได้ ฤทธิชีไพรสมัยพุทธกาล เขาทำของเขา ทำความสงบ แล้วสงบแล้วเขาต่อเนื้อไปไม่ได้ เพราะเขาไม่มีธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่มีอริยสังข์ ไม่มีสังข์จะความจริง ไม่มีสิ่งที่จะชำระกิเลส

แต่ในปัจจุบันนี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมแล้ว และวางธรรมไว้แล้วของที่มีอยู่แต่เราก็ยังทำไม่ถูกเห็นใหม่ เราทำไม่ถูกเพราะอะไร เพราะเราตาบอด เพราะกิเลสตัดทอนความทะยานอยาก เราปฏิบัติเพื่อบูชากิเลส แต่ถ้าเราปฏิบัติเพื่อบูชาธรรมละ เห็นใหม่ ครูบาอาจารย์ท่านจะคอยชี้แนะขนาดไหน มันเป็นสมบัตินะ มันเป็นอริยทรัพย์ ใครชี้จุดบกพร่องของเรา ใครชี้ความผิดของเราได้ แล้วบอกเตือน มันเป็นอริยทรัพย์นะ

เราหาเกือบเป็นเกือบตายเราจะหาความบกพร่องของเรา เราพยายามหา คู่มือเวลาเราเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมา เราไปหาหมอ เราอยากให้มีหมอบอกว่าเราเป็นโรคอะไร รักษาหายไหม คนไปโรงพยาบาลจะถามหมอคำแรกเลย หายไหม หายไหม นี่ก็เหมือนกันแล้วคนคอยบอกเราว่าอย่างนี้มันเป็นโรค อย่างนี้พอมันทำไปแล้ว จิตใจมันจะอ่อนแอไปเรื่อยๆ จิตใจของเราถ้าอ่อนแอไป ถ้าจิตใจเราเสียหายไป กว่าเราจะฟื้นฟูขึ้นมา มันไม่ใช่ของง่าย ๆ นะ ถ้าเราดูแลของเราเห็นใหม่

ครูบาอาจารย์ของเรา ท่านถนอมรักษาเรานะ ถนอมรักษาเพื่อให้จิตใจของเรา เข้มแข็งขึ้นมา ให้มีจุดยืนขึ้นมา แล้วเรากำหนดพุทฺธหรือใช้ปัญญาอบรมสมาธิ แล้วใช้ปัญญาออกไคร่ครวญในธรรม เพื่อให้มันมีจุดยืนขึ้นมา เห็นใหม่พอจิตสงบเข้ามา เพราะอะไร เพราะเรากำหนดเห็นใหม่ วิตก วิจาร เกิดจากจิต ปัญญาอบรมสมาธิก็เกิดจากจิต คนเรานะปฏิสนธิวิญญาณ จิตปฏิสนธิที่เป็นมนุษย์นี้สำคัญมาก

ในปัจจุบัน เราได้เป็นนาย ก. นาย ข. นาย ง . เห็นไหม เพราะเราเกิดมาเป็นมนุษย์ ถึงได้ชื่อนี้มา ชื่อนี้เป็นสมมุติ จิตใจนี้มันไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่บุคคล ไม่ใช่ตัวไม่ใช่ตน ไม่ใช่เรา ไม่ใช่เขา แต่มีของเขา เขาต้องมีแรงขับ เพราะเขามีกิเลสตัณหาความทะยานอยาก คำว่ากิเลส ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ มันอยู่ในเนื้อของใจ ที่เรามองไม่เห็นเราไม่รู้ของมัน แล้วถ้ามันไม่ได้ชำระล้างมันจะขับเคลื่อนให้จิตนี้เกิดตายไม่มีวันที่สิ้นสุด ผลของวิญญูะ จิตนี้มันจะหมุนไปตามวิญญูะ หมุนไปตามวิญญูะตามเวรตามกรรมตลอดเวลา

ฉะนั้นพอหมุนไปตามวิญญูะเห็นไหม สิ่งที่มีมันมีอยู่ในหัวใจ ถ้าเราทำความสะอาดของใจเข้ามา พอจิตมันสงบเข้ามา มันจะเริ่มรู้เริ่มเห็นใจ ถ้าจิตได้สัมพัทธธรรมตามความเป็นจริง มันจะเห็นว่าอันนี้เป็นธรรม อันนี้เป็นกิเลส แต่เพราะเราไม่เคยได้สัมพัธตามความเป็นจริง เราเคยประพฤติปฏิบัติเพื่อบูชากิเลส ให้กิเลสมันครอบงำหัวใจของเราทั้งหมด ให้กิเลสมันครอบงำสัมมาสมาธิ ให้มันครอบงำ พอมันครอบงำ เราก็ไม่ได้รู้คั่น ถ้ามันไม่ครอบงำนะ มันเป็นสังขารมนะ เห็นไหมเราเห็นกาย คุณพิจารณากายของเรา เราเห็นกายตลอดไปนั่น เห็นแล้วมันชำระกิเลสหรือมันเพิ่มกิเลส

แต่ถ้าจิตมันสงบเข้ามา เวลาเห็นกายขึ้นมามันสะท้อนหัวใจ มันสะท้อนหัวใจเห็นไหมเพราะอะไร เพราะมันเป็นธรรม จิตมันมีพลังงานของมัน จิตนี้มันมีสัมมาสมาธิของมัน พอมีสัมมาสมาธิ สัมมาสมาธิเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อตัวตนของเรายุบยวบลง ตัวตนของเราเป็นตัวการขัดขวางการทำสมาธิ เวลาทำความสะอาดของใจขึ้นมา เราจะวิตกกังวลว่า ถ้าเราเข้มแข็งขึ้นมา เราพยายามทำของเรา ร่างกายเราจะชำระดูใหม่ เราเจ็บไข้ได้ป่วยไหม ถ้าเราทำขนาดนั้นเรามูมานะเกินไป ร่างกายเราจะอ่อนแอเกินไป เราจะไม่มีโอกาสได้ทำงานไปเห็นไหม

ชีวิตเราจะต้องมีอยู่อีกยาวไกล ชีวิตของเรา เราต้องการชีวิตนี้ เพื่อแสวงหาปัจจัยเครื่องอาศัยไว้เลี้ยงชีวิต มันวิตกกังวลไปหมดเลย สิ่งที่มีมันวิตกกังวลไปหมดเพราะอะไร เพราะมีกิเลสตัณหาความทะยานอยากมันวิตกกังวลของมันไปซะใหม่ แต่ถ้าเราวาง เรากำหนดปัญญาอบรมสมาธิ หรือสมาธิอบรมปัญญา เราทำของเราตามข้อเท็จจริง ตามสังขารธรรม ตามอำนาจวาสนา ตามแต่จริตนิสัย มันจะสงบหรือไม่สงบ เราก็ใช้ปัญญาของเรา เราใช้สติของเรา ใช้คำบริกรรมของเรา ให้มันเป็นไปตามความเป็นจริง

พอตามความเป็นจริงเข้ามา พอจิตมันสงบเข้ามา สงบเข้ามา สงบเข้ามา มันต้องทำได้ น้ำหยดลงหินทุกวันหินมันยังกร่อน ถ้าเราตั้งสติของเรา มันจะผิพลาตกก็ให้มันผิพลาตกไป คนทำงานครั้งแรกไม่ผิพลาตกเลยมันไม่มี จะผิพลาตกก็พยายามตั้งสติแล้วมันไม่สงบ หรือมันสงบมากสงบน้อยขนาดไหน เราหาอุบายวิธีการ ครูบาอาจารย์ท่านเตือนบ่อยมากนะ เวลาคนอื่นหลอกกันเขายังมีข้อมูลเหตุผลมาหลอกเรา เราถึงเชื่อเขา

เวลาเราหลอกเรา กำหนดพุทโธๆๆ ทำซ้ำทำซากอยู่อย่างนั้น กิเลสมันฉลาดนักนะ กิเลสมันอยู่หลังความคิดเรา มารเอย เธอเกิดจากความดำริของเรา เราจะไม่ดำริถึงเจ้าอีกแล้ว เธอจะเกิดบนหัวใจของเราไม่ได้อีกเลย เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเยาะเย้ยมาร มารเอย เธอเกิดจากความดำริ ความดำริเห็นใหม่ ไม่ใช่ความคิด มันมีความดำริขึ้นมา เพราะมันมีพลังงานขึ้นมา มันมีความดำริว่า ความคิดมันจะขึ้นมาในหัวใจของเรา มารมันมาพร้อมกันเห็นใหม่

สิ่งที่มารมันอยู่หลังความคิดเรา แล้วเรามีศึกษาการกระทำต่างๆ ใครเป็นคนทำ เราเป็นคนทำนะกิเลสมันก็รู้ทันไปกับเรา แล้วเราก็กำหนดพุทโธๆๆ ปัญญาอบรมสมาธิก็คิดซ้ำคิดซากอยู่ของเก่าอยู่อย่างนั้น จนกิเลสมันสงสารนะ ทำไมคนปฏิบัติมันเชื่อได้ขนาดนี้ ไหนว่าเป็นผู้ปฏิบัติธรรม ไหนว่าพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งปัญญา คนที่มีปัญญาทำไมคิดแต่เรื่องเดิมๆ จนให้กิเลสมันหัวเราะเยาะ คิดไปบูชากิเลส คิดไปยอมจำนนกับกิเลส

คำว่าพุทโธๆๆ ถ้ามีศรัทธาณะ มีความมั่นคง ถ้าพุทโธๆ มันชัดเจน กิเลสจะแทรกเข้ามาไม่ได้ แต่เวลาเราพุทโธๆ ทำไมมันแลบเห็นใหม่ มันแลบเข้ามา พอแลบเข้ามา วิดกกังวลไปเรื่องอื่น เราพยายามคิดพุทโธให้ต่อเนื่องจะช้าจะเร็วกี่แล้วแต่ นี่คือการบริกรรม แต่ถ้าเราใช้ปัญญาอบรมสมาธิเห็นใหม่ เราใช้ปัญญาไล่ความคิดของเรา ไล่ความเจ็บความปวด ไล่เวทนาต่างๆ ที่มันเกิดขึ้นมาในปัจจุบันเห็นใหม่

คำว่าไล่เข้าไปคือเหตุผลนะ คำว่าไล่ เวทนาจึงอะไร สิ่งที่เกิดขึ้นมามันเกิดมาอย่างไร เกิดขึ้นมาแล้วใครเป็นคนรับรู้ ใครเป็นคนรับรู้ ใครเป็นคนส่งเสริม รับรู้คือสัญญารับรู้ สังขารปรุงแต่งส่งเสริม กิเลสเวลาปวดขึ้นมาเล็กน้อยก็ปวดมากขึ้น ต่อไปข้างหน้าจะปวดมากกว่านี้อีกเห็นใหม่ ใครเป็นคนเก็บข้อมูล แล้ววิญญูณรับรู้ๆอย่างไร ปัญญาไล่เข้าไป

ไล่เข้าไป ไต่เข้าไป ถึงที่สุดแล้ว ปัญญาอย่างนี้เวลานั้นไล่เข้าไปสู่จิตไล่เข้าไปสู่ความรู้สึกของจิต

เพราะเวทนามันเกิดจากจิต จิตไปรับรู้จิตไปผูกพัน จิตไปรับรู้จิตไปผูกพันปัญญาไล่เข้าไป พอรับรู้ผูกพันขึ้นมา เลาะออกด้วยปัญญา ปัญญามีเหตุมีผล เหตุผลของปัญญามันเหนือกว่าความรู้สึกอันนี้ มันก็ปล่อยวางได้ ความปล่อยวางอย่างนี้เห็นไหม ปล่อยวางมันเหลืออะไร สิ่งทีปล่อยวางแล้ว ปล่อยวางแล้วเหลือสิ่งใด มันก็เหลือเนื้อของจิตใจ เนื้อของจิตคือความรู้สึก ไม่ใช่ความคิดเจ็บปวด สิ่งทีเจ็บปวดมันเกิดจากความคิด เกิดจากความยึดมั่นถือมั่น เกิดจากตัณหาทะยานอยาก เกิดจากอุปาทานทั้งนั้น

แต่เวลาปัญญามันไล่เข้าไป ไต่เข้าไปด้วยปัญญาเห็นไหม เห็นไหมสิ่งที่ไล่ด้วยปัญญานี้คืออะไร นี่คือสังขะ นี่คือข้อเท็จจริงที่มีการกระทำ ไม่ใช่ทำบุชากิเลส ทำด้วยข้อเท็จจริงของเรา ตามข้อเท็จจริงที่ใครทำอย่างใดก็ได้ อย่างนั้น มันเป็นปัจจัยจัดตั้ง เป็นสันทิฎฐิโก มันเป็นอตตาคหิ อตตานิ นาโถ เราเป็น ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน จะไม่มีใครช่วยเหลือเราได้ ใครไม่สามารถจะมากำหนดความรู้ความเห็นของเราได้

ครูบาอาจารย์ท่านอุตสาห์ถนอมกล่อมเกลี้ยงเลี้ยงดูเรามา คอยให้สติ คอยเตือนเรา ให้ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เวลาเป็นขึ้นมามันก็เป็นท่ามกลางหัวใจของเรา มันไม่ได้เป็นท่ามกลางของครูบาอาจารย์ทีไหนละ มันไม่ได้เป็นท่ามกลางธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีอยู่ในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต่างหากละ อันนี้เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างบุญญาธิการมาเห็นไหม ถึงวางธรรมและวินัยไว้

แล้วก็บอกพุทธพจน์ๆ อย่าไปเอาอ้างอิงธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเอามาอ้างอิงให้กิเลสมันหัวเราะเยาะนะ นี่ครูบาอาจารย์ทีประพฤติปฏิบัติเป็นท่านหัวเราะเยาะผู้ที่บอกว่าพุทธพจน์ๆ แต่หัวใจว่างเปล่า หัวใจไม่มีสิ่งใดเลย หัวใจมีแต่กิเลสตัณหาความทะยานอยาก แต่ปากพูดพุทธพจน์ๆๆ เวลาจิตเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ความรุ่มเย็นเป็นสุขมันจะเกิดขึ้นมาอย่างนี้ พุทธพจน์ก็สาธุ นี่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะเกิดมาพุทธศาสนา แล้วเกิดมานี้มีประเพณีวัฒนธรรม มีครูบาอาจารย์ มีสังคม มีสิ่งต่างๆ ให้เราประพฤติปฏิบัติเพราะเป็นชาวพุทธเห็นไหม

ชาวพุทธมันก็มีระดับของท่าน ระดับของศีล ระดับของผู้ภาวนา ในเมื่อมีระดับของผู้ภาวนา เราประพฤติปฏิบัติขึ้นมาอย่างนี้ มันไม่แปลกแยกกับสังคมนะ แต่ถ้าสังคมไม่ประพฤติปฏิบัติ สังคมที่เขาไม่ทำกัน เราไปทำกันเราก็เป็นคนนอก คนแปลกคนแยก คนนอกส่วนคนนอกนะ นี่คนนอกหมายถึงสังคมเขาตึณนินทา แต่ข้อเท็จจริงคนใน คนในคือในใจ คนนอกคือประเพณีวัฒนธรรม คนในคือในหัวใจของเรา

ถ้าหัวใจของเราเป็นคนใน แต่คนในมันก็มีกิเลสตัดหาความทะยานอยากที่ขวางหัวใจเราอยู่ ในการประพฤติปฏิบัติมันถึงต้องเป็นปัจเจกตั้ง เป็นอตฺตาหิ อตฺตาโน นาโถ เพราะมันเป็นหัวใจที่จะต้องประพฤติปฏิบัติของเราเอง ในเมื่อหัวใจต้องประพฤติปฏิบัติของเราเองเห็นไหม เราต้องมีปัญญาแก้ไขกับเรา ไม่ใช่ทำแบบให้กิเลส จนกิเลสมันสงสารนะ จนมารก็ยังสงสารผู้ปฏิบัติเลย ทำไมศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งปัญญา ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติทำไมปฏิบัติซ้ำๆ ซากๆ โดยไม่ใช่อุบายไม่ใช่ปัญญา ไม่ใช่ปัญญาในการแก้ไขตัดแปลงให้ตัวเองมีความร่มเย็นเป็นสุข

มีความร่มเย็นเป็นสุขนะ ทุกข์นี้ควรกำหนด สมุทัยควรละด้วยมรรคญาณ เกิดนิโรธ การดับทุกข์ การดับทุกข์ นิโรธปล่อยวางทั้งหมด ในเมื่อสิ่งที่เกิดเป็นอริยสังข์ เกิดขึ้นมาจากหัวใจ มันปล่อยวางเป็นชั้นเป็นตอนเข้ามา จิตมันก็มีกำลังของมัน พอมีกำลังของมันเราใช้ปัญญาไล่เข้ามา ไล่สิ่งที่ยึดมันถือมัน เพราะมันมีอตฺตาตัวตน เวลาเขาปฏิบัติกันเขาบอกว่าต้องไม่มีอตฺตา ต้องไม่มีตัวตน เพราะไม่มีอตฺตาตัวตนเห็นไหม ไม่มี ความอยากปฏิบัติถึงจะเป็นธรรม ถ้ามีความอยากนี้ปฏิบัติเป็นธรรมไม่ได้นะ

แต่เวลาเราไม่มีอตฺตาตัวตนว่าปล่อยวางไป มีอตฺตาตัวตนว่า ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปฏิบัติ เวลาปฏิบัติบูชากิเลสเห็นไหม พุทธธรรมะของพระพุทธเจ้าพูดแต่เป็นทฤษฎีเป็นทางวิชาการ แต่เวลาว่าไม่มีอตฺตา ไม่มีตัวตน ปฏิบัติโดยความปล่อยวาง ด้วยทางปัญญา ใ้ที่ว่ามันก็มีอตฺตาว่าปล่อยวางไป มันก็มีอตฺตา อตฺตาไปยึดมันคำสอนของพระพุทธเจ้าว่าเราได้ทำตามนั้น นี่ในเมื่อมันมีอตฺตามีตัวตนใช่ไหม ในเมื่อเรามีพุทธโธฯ นี้ เราก็ให้อตฺตาตัวตนมันปล่อยวางตัวมันเอง

ให้อตฺตาตัวตนปล่อยวางมันเอง ถ้าปล่อยวางตัวมันเองจะไปยืนอยู่บนอะไร ความรู้สึกนี้จะไปยืนอยู่บนอะไร ความรู้สึกนี้มันปล่อยอตฺตาตัวตนเข้ามาแล้วนี้ มันก็เป็น

สังขธรรม มันเป็นความจริง ถ้าเป็นสัมมาสมาธิมันจะรู้ของมัน เวลาพูดออกมาเป็นสมมุติทั้งหมด สิ่งที่คุณได้ สิ่งที่คุณสื่อสารได้คือสมมุติ แต่สิ่งที่สัมผัสได้ สิ่งที่คุณรับรู้ได้เห็นใหม่ จิตใจที่สัมผัสธรรม เวลาสัมผัสขึ้นมาแล้ว เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมะ ในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เทศนาว่าการมาเป็นธรรมวินัย สิ่งที่ธรรมวินัยมันเป็นทฤษฎีแล้วนะ มันเป็นกิริยาของจิต มันเป็นอาการของใจ ใจที่มันเป็นธรรมกับการสื่อสารออกมาเป็นธรรมและวินัย แล้วเราก็เอาทฤษฎี เอาการสื่อสารนี้มาเป็นข้อเท็จจริง ต้องปฏิบัติให้ตามข้อเท็จจริงนั้น บุชากิเลสชั้นหนึ่ง เวลาใจขึ้นมา ก็พยายามจะสร้างภาพให้เหมือนอีกชั้นหนึ่ง แล้วมารที่มันอยู่ในใจมันเอามาหลอกเราอีกชั้นหนึ่ง อู๊ย มันหลอกซ้ำหลอกซาก

ผู้ที่ปฏิบัติ การสื่อธรรมะนี่นะ ถ้าไม่มีความรู้จริงความเห็นจริงของใจ การสื่อออกมาเหมือนพระพุทธเจ้าเป๊ยะเลย ของพระพุทธเจ้านี้สาธุนะ เพราะใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหลุดพ้นไปแล้ว แต่เราเอาเป็นการอ้างอิง เป็นกิเลสบังเงา มันจะไม่มีอะไรจริงขึ้นมาเลย เพราะมันไม่เป็นความจริงในหัวใจของเรา เราถึงว่าต้องตั้งใจทำให้จิตใจมันเป็นสัมมาสมาธิ พอมันได้สัมผัสนะ พอได้สัมผัสมีสติปัญญา เพราะสมาธิเวลาเกิดแล้ว มันเสื่อมได้ เจริญแล้วเสื่อม เสื่อมแล้วเจริญ

ขั้นของปัญญานะ ปัญญาไม่เกิดเอง ถ้าปัญญาเกิดเองฤๅษีชีไพรเป็นพระอรหันต์ไปหมดแล้ว แล้วเวลามันเกิดเอง มันจะต่อเนื่องขึ้นไปเพื่อชำระกิเลส ปัญญาเวลามันเกิดขึ้นมานะ เวลาที่มีสัมมาสมาธิ เวลาธรรมมันเกิด ปัญญามันเกิดขึ้นมา มันซาบซึ่งมาก หลวงปู่มั่นท่านพิจารณากายของท่านโดยที่เป็นโลกๆ โดยบุชากิเลส ออกมาแล้วเป็นปกติ พอลาพุทธภูมิแล้ว เวลาจิตมันสงบเข้ามา พิจารณากายเข้าไปมันถอดมันถอน ทำไมหลวงปู่มั่นท่านรู้ของท่านได้ละ เริ่มต้นท่านก็รู้ของท่านว่าอะไรผิดอะไรถูก แล้วพอถูกขึ้นไป มันถอดมันถอนออกไปตลอด

เราประพฤติปฏิบัติดิ้นะ เราก็สาธุ ครูบาอาจารย์ของเราท่านเป็นตัวอย่าง ท่านเป็นคตธรรมให้เราเอามาเตือนใจเรา แล้วเราปฏิบัติขึ้นมา จิตใจเราสงบแล้วออกใช้ปัญญา ปัญญาที่ตรึกในธรรม ตรึกในสิ่งต่างๆ ตรึกในธรรมขึ้นมา หัวใจที่มันมีพลังงานเห็นใหม่ เวลามันใช้ปัญญาเข้าไป มันจะเข้ามรรค ๘ มรรค ๘ คือ คำริชอบ งานชอบ เพียรชอบ ความระลึกรชอบ ความระลึกรชอบมันก็ฝึกฝนใจ

พอฝึกฝนใจ ใจมันได้ออกทำงาน จักรมันจะเคลื่อน พอจักรมันเคลื่อนขึ้นไป มันชำระล้างเข้ามาเป็นบ่อยครั้งเข้า ชำระล้างใจให้สะอาดบริสุทธิ์เข้ามาบ่อยครั้งเข้า นี่ใจพอการชำระล้างเห็นใหม่ ใจสัมพัทธสมาธิธรรม พอใจสัมพัทธสมาธิธรรมแล้ว สมาธิเห็นใหม่ สมาธินี้เป็นทุน สมาธินี้เป็นพื้นฐานที่ตัดตาตัวตนของเรา ถ้ามันมีตัดตาตัวตนอยู่แล้วเอาว่าตัดตาตัวตนนี้ องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกให้วางตัดตาตัวตน

มันเอาตัดตาไปวางสิ่งที่มันจะเกิดจะเป็นจะเห็นวางเขาหมด แล้วมันก็บอกว่าตัวมันว่าง ตัวมันเป็นธรรมเห็นใหม่ มันเอาตัดตาตัวตนบอกว่าตัดตาตัวตนนี้เป็นกิเลส แต่เพราะเป็นตัดตาตัวตน เราไม่รู้เพราะว่าตัดตาเป็นเราเพราะเราบูชากิเลส เราเลยไม่รู้ว่ายอันนี้เป็นตัดตาตัวตน แล้วก็วางๆๆๆ แล้วมันก็ไม่ได้วางสิ่งใดเลย มันเป็นการลูบๆ คลำๆ มันไม่เป็นความจริงสักอันหนึ่ง ไม่ได้สัมผัสสิ่งใดๆ เลย เพราะไม่สัมผัสสิ่งใด เวลาจะกลับมาขออนดูใจของตัว จะมีคุณธรรมในหัวใจของตัว เพื่อความรุ่มเย็นเป็นสุข เพื่อวิหารธรรมเลยไม่มี เพราะความไม่มีอันนั้น มันเลยเป็นความเร่าร้อนในใจ แต่ถ้าเราพิจารณาของเรา เราใช้สติปัญญาของเรา ถ้ามันมีตัดตามีตัวตนก็ปฏิบัติด้วยตัวตน เขาบอกว่ามีตัดตาตัวตนปฏิบัติไม่ได้ แต่เพราะเราปฏิบัติโดยข้อเท็จจริง มันมีตัดตาตัวตนมากน้อยแค่ไหน เราก็ตั้งสติ พุทโธๆ หรือปัญญาอบรมสมาธิ มีเหตุมีผลมีปัญญาจะมาชำระล้างตัดตาตัวตนตัวนี้แน่นอน เพราะมันมีที่มา มันมีจิติจิต มันมีจิตของเรา จิตตกาวนา เพราะมีจิตของเราเรามีคำบริกรรมของเรา

เราวิตก วิจาร ขึ้นมาเกิดจากจิต สติเกิดจากจิต ปัญญาเกิดจากจิต ความคิด ชั้น ๕ เกิดจากจิต เกิดจากจิตแล้วมีสติปัญญา สิ่งต่างๆ ถ้าได้ดื้อนเข้ามา กลับเข้ามาสู่จิต จิตที่มันเป็นจิตเดิมแท้ มันมีตัดตาตัวตนของมันขนาดไหน มันชำระล้างได้ขนาดไหน มันชำระล้างแล้วเบาบางขนาดไหน มันก็มีสมาธิมากน้อยแค่นั้น ถ้ามีสมาธิมากน้อยแค่นั้น เราก็ใช้ปัญญาของเราเห็นใหม่ เราฝึกฝนเราใช้ปัญญาของเรา ปัญญาของเราเราออกฝึกฝน คุณลักษณะที่มีปัญญาเขาจะแก้ไขเหตุการณ์เฉพาะหน้าของเขา เขาจะแก้ไขสิ่งต่างๆ ที่เขาประสบขึ้นมา เพื่อความปลอดภัยของเขา จิตใจของเราถ้าเรามีปัญญาของเรา ปัญญาทางโลกนะ ถ้าเป็นปัญญาทางโลกมันก็เอาธรรมะพระพุทธเจ้าว่าพุทธพจน์ แล้วด้วยตัดตาด้วยตัวตนของเรามันจะปิดบังตัวเรา แต่มันจะไปท่องจำธรรมขององค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันจะไม่กลับมาเป็นประโยชน์กับจิตของเราเลย

แต่พอจิตของเรามันมีสติมีปัญญาของเรา แล้วพยายามใช้คำบริกรรม ใช้ปัญญาของเรา จนเข้ามาชำระล้างอึดตาตัวตนของเรา แล้วใช้ปัญญาไคร่ครวญของเรา อึดตาตัวตนของเรามันจะเบาบางลง เบาบางลง เพราะมีปัญญาไคร่ครวญ เพราะมันมีเหตุมีผล มีสถานที่ มีฐิติจิต มีภพ มีต่างๆที่เข้ามาชำระล้างได้ พอเข้ามาชำระล้างได้เห็นไหม เราจะเห็นความมั่นคงของจิต เราจะเห็นความมั่นคงของจิตเพราะอะไร เพราะมีปัญญาการได้ชำระล้างด้วยคำบริกรรมต่างๆ มันพอมีคำบริกรรมต่างๆ จิตใจมันก็ทับซ้อนเข้ามา นาโนเห็นไหม พุทโธๆๆๆๆ ความรับรู้อารมณ์ พลังงานมันซับซ้อนที่มันละเอียดมาก ว่า สันตติ จิตนี้เป็นสันตติ เขาบอกว่าจิตนี้เป็นอึดตาไม่ได้ สิ่งต่างๆ จิตนี้เป็นดวงๆ มันจะสะท้อนยังไง เป็นสันตติจะก็ดวงก็ร้อยก็พันดวง ถ้ามันเห็นของมัน ถ้ามันรู้ของมัน ถ้ามันเห็นของมันมันรู้ของมัน มันเห็นพลังงานอย่างนี้เห็นไหม พุทโธๆๆๆ สิ่งที่ว่าก็ดวงๆๆ ก็ดวงๆ เห็นไหมธรรมะพระพุทธเจ้า

อึดตาตัวตนมันเป็นดวง แล้วจะสร้างให้เป็นดวง แล้วดวงใดดวงต่างๆมันก็จะว่ากันไป แต่ถ้ามันเป็นสันตติเห็นไหม มันเกิดละเอียดอ่อนมาก แล้วเรามีสติมีปัญญาของเรา มันสะสมจนตัวของมันมีพื้นฐานของมัน มันมีพื้นฐาน มันมีความรู้ด้วยปัญญา ด้วยคำบริกรรมต่างๆ มันจะย้อนกลับมาให้ตั้งมั่น ให้มีเหตุมีผล คนที่ออกทำงาน เขาต้องมีกำลังของเขา เขาต้องมีสติปัญญาของเขา เขาถึงทำประโยชน์กับเขาได้

จิตของเราพอมีกำลังขึ้นมา เห็นไหมออกรู้ ออกใช้ปัญญานี้ไงสัมพัธ สัมพัธสมาธิ ธรรม สมาธิที่ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ที่ใช้คำบริกรรม นี่เป็นสมาธินะ พอเป็นสมาธิก็ใช้ปัญญาฝึกฝนด้วย สมาธิจะเข้มแข็ง สมาธิพอเข้มแข็งขึ้นมา คนมีปัญญา คนรักษาตัวเองเป็น จิตมันสงบขึ้นมาที่มีความสุขนะ ความสุขอย่างนี้เกิดมาจากไหน เกิดมาจากความมั่นคง เกิดมาจากการกระทำ เกิดมาจากความเพียรชอบ คนเราจะล่วงพ้นทุกข์ได้ด้วยความเพียร

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ครูบาอาจารย์ของเรา นะ ห่วงนักห่วงหนา ศาสนาทายาท ธรรมที่เกิดขึ้นมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปรารถนามาริ้อสัตวัจน สัตว์ อยากริ้อสัตวัได้รับรสของธรรม ได้รับรสของธรรมนะ แต่เวลาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าเวลาเราศึกษามาเห็นไหม ศึกษามาแล้วว่าต้องไม่มีความ

อยาก รสของธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ สะอาดบริสุทธิ์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมมาเป็นพระอรหันต์ขึ้นมา สะอาดบริสุทธิ์ หูตาสว่าง

แต่พวกเรานี้มันพวกตาบอด พวกเรานี้เป็นพวกตาบอดยังไม่เข้าใจอย่างนั้น มันก็ต้องลุ่มๆ คดๆ จะมีอึดตาตัวตนมากน้อยขนาดไหน ก็จะชำระอึดตาตัวตนนี้แหละ แล้วทำตามความเป็นจริง แล้วมันชำระได้จริงขึ้นมา มันรู้จริงเห็นจริงของมันขึ้นมา มันซาบซึ้งเพราะอะไร เพราะมันมีปริยัติ แล้วมันต้องไปปฏิบัติ เวลาไปปฏิบัติแล้วไม่ต้องไปห่วงว่าพุทธพจน์จะผิดจะถูก ปฏิบัติไป ปฏิบัติตามข้อเท็จจริง ไม่ใช่ว่าจะเป็นคนพาล จะทำตามใจตัว มันทำตามธรรม วินัยนี้แหละ แต่มันทำแล้ว มันไม่ต้องไปสร้างภาพว่าจะเป็นอย่างไรก็แล้วแต่ มันเป็นจริงขึ้นมา พอเป็นจริงขึ้นมาเห็นใหม่ พอจิตสงบขึ้นมาออกใช้ปัญญา ความสัมผัสสมาธินะ จิตที่เป็นสมาธิเพราะปัญญามันไล่เข้ามา เพื่อความสงบของใจ เพื่อความสงบของใจ มันมีรากมีฐานมีความมั่นคง แล้วพอจิตมันเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม โดยข้อเท็จจริง โดยข้อเท็จจริงนะมันจะสะท้อนชั่วหัวใจ พอสะท้อนชั่วหัวใจ แล้วมันใช้ปัญญาไล่เข้าไป ไล่เข้าไปเพราะมีสติ

สติเห็นใหม่สติจับ เห็นใหม่สติจับ สมาธิจับ ปัญญามันจะใคร่ครวญจะตัด นี่มันจะตัดไม่ได้ มันตัดไม่ได้เพราะกิเลสมันแก่นแท้ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าย้อนอดีตชาติไป บุพเพนิวาสานุสติญาณ ไม่มีต้นไม่มีปลาย การสะสมมาเห็นใหม่ ทางโลกวัตถุใดที่มีคุณค่าเข้มแข็งมันจะทำลายลำบาก แต่สิ่งที่เป็นนามธรรม มันยิ่งเข้มกว่ายิ่งแข็งแกร่งต่างๆ เห็นใหม่ เพราะมันเป็นความรู้สึกที่เราจับต้อง ที่เราหามันไม่เจอ แล้วเราทำลายมันได้ยาก

ทีนี้พอมันจิตนี้ สิ่งที่เป็นนามธรรมที่มันเข้มแข็งในหัวใจของเรา แต่มันเป็นนามธรรมนะ แต่มันยึดมั่นถือมั่นด้วยกิเลสตัดหาความทะยานอยาก มันปล่อยวางได้ยาก คนเรานิสัยนี้เปลี่ยนยาก พอมันเปลี่ยนยากเห็นใหม่ ยิ่งจะชำระกิเลสมันยิ่งยากเข้าไปใหญ่ ขณะนิสัยยังเปลี่ยนได้ยากเลย แล้วกิเลสตัดหาความทะยานอยากด้วยชำระล้างของมัน นี่พอจิตมันมีสงบแล้ว เราออกใคร่ครวญของเรา ใช้ปัญญาฝึกฝนเข้ามาให้เห็นโทษของมัน มันซาบซึ้งนะ เวลามรรคญาณมันเกิดขึ้นมาเห็นใหม่

จิตนี้สัมผัส เวลาสัมผัสกิเลสมันก็รู้ว่ากิเลส แต่ขณะที่เราประพฤติปฏิบัติเริ่มต้นขึ้นมา เราจะไม่รู้เลยว่าสิ่งใดเป็นกิเลส เราได้ยินแต่ชื่อว่ากิเลสๆ แล้วเราก็ใช้ความยึดมั่นถือมั่นอึดตายตัวของเรา สร้างภาพกิเลสสร้างภาพต่างๆ แล้วก็ปล่อยวางๆ มา มันจะไม่เป็นข้อเท็จจริงเลย แต่ขณะที่จิตใจเราได้สัมผัส ได้ความรู้มันเป็นปัจเจกตั้ง มันเป็นสันตภิภูฏิกโก ความเห็นของมัน มันปล่อยวางมาอย่างไรเห็นใหม่ เวลาออกวิปัสสนาแล้ว มันถอนอุปาทาน ปล่อยวางมัน มันจะเบาลงเรื่อยเห็นใหม่

ถ้ามีครูบาอาจารย์ท่านบอกถูกต้องแล้วแหละ อย่างที่เด็กมันเริ่มหัดเดิน เด็กมันเดินได้แล้วมันจะล้มบ้างก็ไม่เป็นไร ลูกหลานเราเห็นใหม่ ตั้งแต่มันเริ่มเกิดมา ตั้งแต่เด็กน้อยมันยังนอนแบเบาะอยู่ มันจะเริ่มคืบคลาน มันจะนั่งได้ มันจะเดินได้ กว่ามันจะเดินได้ มันจะหกล้มบ้าง อะไรบ้าง แหม เราจะไม่นอนมรักษาจนมันไม่หัดเดินเลย จิตของเราเวลามันออกวิปัสสนา ออกใช้ปัญญาแล้ว มันก็มีผิดพลาดบ้างเป็นธรรมดา ผิดพลาดเพราะจิตมันใช้พลังงานไป มันใช้ปัญญามากเกินไป สมาธิมันอ่อนลงนะ

พอสมาธิมันอ่อนลง ปัญญามันออกไปมันเป็นสัญญา เพราะเด็กใช้ใหม่ พอมันเดินได้มันก็อยากวิ่งๆ อยากเล่น อยากได้สิ่งของ เด็กอยากเป็นผู้ใหญ่มาก เด็กทุกคนอยากจะทำขึ้นมาไวๆ อยากจะมีกำลังให้เหมือนผู้ใหญ่ จะทำงานแบบผู้ใหญ่ มันจะเล่นอะไรก็เล่นแบบเลียนแบบผู้ใหญ่ทั้งนั้นเลย จิตเวลามันออกก้าวเดินออกวิปัสสนานะ มันก็ว่ามันจะทำของมันได้ มันอยากทำของมัน พอทำของมันขึ้นมาแล้ว มันใช้ของมันแล้วก็ล้มลุกคลุกคลานของมันเห็นใหม่ มันไปไหนไม่รอดหรอก ไปไหนไม่รอดเพราะอะไร เพราะโครงสร้างกระดูกมันยังไม่เป็นผู้ใหญ่พอ

สิ่งต่างๆ ทางความรู้ของเรามันยังไม่เป็นผู้ใหญ่พอ มันทำอย่างผู้ใหญ่ไม่ได้หรอก นี่ก็เหมือนกัน พอจิตมันออกใช้ปัญญาขนาดไหนถ้าสมาธิมันอ่อนลง มันต้องกลับมาเห็นใหม่ กลับมาที่อบรมสัมมาสมาธิให้มีกำลังเข้มแข็งขึ้นมา พอจิตสัมผัสทั้งสมาธิ จิตสัมผัสทั้งวิปัสสนา จิตสัมพัทธธรรมสิ่งต่างๆ ความสัมผัส จิตได้สัมผัส จิตได้รู้ ปัดจัดตั้ง สันตภิภูฏิกโก เข้มแข็งองอาจกล้าหาญ สิ่งที่เกิดกับเราเป็นกับเรา เราจะไม่รู้ไม่เห็น มันเป็นไปไม่ได้หรอก

แต่สิ่งที่ปฏิบัติบูชากิเลส มันไม่รู้ไม่เห็นสิ่งใดๆ เลย แต่คำหนึ่งก็ต้องเหมือน พระพุทธเจ้า พุทธพจน์อย่างเดียวกันเลย ต้องเหมือนพุทธพจน์ ต่างจากนั้นไปไม่ได้ จะเหมือนไม่เหมือนนะปฏิบัติไปถึงที่สุด ถ้าปฏิบัติไปเห็นใหม่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงบอกว่าปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ การปฏิบัตินี้เท่านั้น การลองผิดลองถูก ลองผิดลองถูกโดยมีครูบาอาจารย์นะ ถ้าลองผิดลองถูกไม่มีครูบาอาจารย์ เราก็ต้องหาเหตุผล มันเชื่อซ้ำ มันจะซ้ำ เพราะอะไร เพราะอำนาจวาสนาบารมีของแต่ละบุคคลไม่เหมือนกัน

ถ้าคนมีอำนาจวาสนาบารมี เขาก็มีจุดยืนของเขา สิ่งใดเกิดขึ้นต้องตรวจสอบ สิ่งใดเกิดขึ้นมานั้นจริงหรือไม่จริง มันเป็นตามจริงขนาดไหน ทดสอบตรวจสอบ ถ้าตรวจสอบแล้วมันมีข้อโต้แย้ง มันมีช่องที่ให้เห็นผิดได้อันนั้นไม่จริง ถ้าไม่จริงขึ้นมาเราก็ค้นหาขึ้นมา พยายามปฏิบัติขึ้นมาให้มันเป็นข้อเท็จจริงขึ้นมาได้ แต่ถ้ามีครูบาอาจารย์เรา ขึ้นปรึกษาท่านเลย ครูบาอาจารย์ท่านผ่านประสบการณ์ของท่านมาแล้ว ท่านเห็นตั้งแต่ที่แรกแล้ว รู้มาตั้งแต่ที่แรก

เราเป็นผู้ใหญ่มาก่อน เราจะรู้เลยว่าเราเป็นเด็กมาก่อน เราเคยมีความรู้สึกยังไง เราปฏิบัติมา เราล้มลุกคลุกคลานยังไง เด็กมันปฏิบัติมา มันต้องเป็นมาทางเดียวกันนี้ละ เพียงแต่ว่ามันเป็นจริงหรือไม่เป็นจริงอีกต่างหากด้วย ถ้ามันเจริญเติบโตขึ้นมาด้วยความ เป็นจริงนะ มันยิ่งซาบซึ้ง เวลาครูบาอาจารย์ท่านกราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นะ ท่านกราบด้วยหัวใจ ถ้าไม่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ความตึกลับซับซ้อนขนาดนี้ เวลาเราศึกษาทางวิชาการ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทุกคนจะว่าละเอียดอ่อนมาก ละเอียดอ่อนอย่างนั้นมันเป็นพุทธวิสัย พุทธวิสัยนะแสดงไว้ ละเอียดอ่อนลึกซึ้ง แต่เวลาประพฤติปฏิบัติไปนะ ความเป็นจริงมันละเอียดอ่อนยิ่งกว่านั้น แต่เราจะสื่อออกมา สวาก สวากะ จะสื่อออกมาได้อย่างนั้นได้น้อยมาก การสื่อออกมาเห็นใหม่ นี่การสื่อออกมาจริง ความรู้จริงความเห็นจริงในหัวใจ เราจะสื่อออกมาโดยเป็น ภาษาสมมุติได้ยากมากเลย ทีนี้สิ่งต่างๆ ที่เราก่อขึ้นมา มันเป็นอำนาจวาสนาของแต่ละบุคคล

ถ้าเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เมื่อมันได้สัมพัธแล้ว มันจะมีความมั่นคง มันจะมีความมองจากล้าหาญ แล้วความมองจากล้าหาญนะ เคนจกรรมเห็นใหม่ นั่งสมาธิภาวนา ถ้าผู้ปฏิบัติแล้ว มีร่องมีรอยขึ้นมา มันมีความเข้มแข็ง แล้วมันทำได้ เหมือนเราเห็นสมบัติ

อยู่ที่มือ จะเอื้อมจะหยิบต้องได้ มันทำได้ทั้งนั้นเลย แต่ถ้าเราไม่เห็นสิ่งใดเลย ฟานี่ปิด
 หมด มรรค ๘ ก็มี ๘ ทิศ ว่ามรรค ๘ นี้มี ๘ ทิศ สติก็มี ๘ สติมีดๆ สมาธิก็มี ๘ ปัญญาที่มี ๘
 งานก็มี ๘ มีดหมด เขาบอกว่ามรรค ๘ มันสว่างไสว มันเป็นมรรคโค ทางอันเอก เรามรรค
 ๘ มี ๘ ทิศ พอมมี ๘ ทิศปั๊บ เพราะความอ่อนแอ เพราะความน้อยเนื้อต่ำใจ เพราะ
 ประพฤติปฏิบัติไปสักแต่ว่าทำกัน มันจะมีขนาดไหนเราจุดไฟขึ้นมามันก็สว่างได้ จิตใจ
 ที่มันสงบที่มันมีขอบเขต มันไม่มีความรู้ความเห็นของมัน เพราะประสบการณ์ของจิตมัน
 เป็นเรื่องโลกๆ ปฏิบัติโดยโลกกับปฏิบัติโดยธรรมนะ ปฏิบัติโดยโลกๆ คุณสังคมนะ
 ปัจจุบันนี้ ปฏิบัติโดยโลกๆ ปฏิบัติด้วยพิธีกรรมเห็นไหม

สำนักปฏิบัติเกิดมาหลายหลาย แล้วปฏิบัติกันเข้มงวด โดยโลกเลย โดยกฎตายตัว
 โดยวิทยาศาสตร์ กิเลสของคนเป็นอย่างนั้นใหม่ กิเลสของคนเห็นใหม่ ต่อหน้านะ โอ๊ย
 กติกาเข้มแข็งมาก กลับหลังนะมันไปอีกอย่างหนึ่งเลย เพราะอะไร เพราะกิเลสมันอยู่ใน
 หัวใจของเรา ใครจะควบคุมมันไม่ได้หรอก แต่เวลาเราปฏิบัติของเรา มันเป็นสติของเรา
 ควบคุมมัน สติของเราควบคุมความคิดเรา แล้วถ้ามันมีคำบริกรรม บังคับให้มันบริกรรม
 บังคับให้มันใช้ปัญญาเห็นใหม่ การปฏิบัติมันปฏิบัติโดยจิตตภาวนา มันปฏิบัติโดยหัวใจ
 จะนั่ง จะยืน จะนอนก็แล้วแต่ มันปฏิบัติของมันเห็นใหม่ ปฏิบัติโดยธรรม ปฏิบัติโดย
 ธรรมมันเกิดขึ้นโดยความจริง ธรรมคือมันมาจากไหน ธรรมมันมาจากไหน คำว่า
 ธรรมๆๆ มันอยู่ที่ไหน ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันอยู่ที่ไหน อะไร
 มันเป็นภาชนะที่บรรจุธรรม ก็ความรู้สึกของหัวใจอันนี้ไง สอุปาทิเสสนิพพาน เวลาชำระ
 กิเลสสิ้นออกไปจากหัวใจแล้ว หัวใจไม่มีกิเลสเลย

ภารา หเว ปัญจักขันธา มันก็มีขันธ ๕ ธาตุ ๔ และขันธ ๕ สอุปาทิเสสนิพพาน จิต
 ที่มันสิ้นจากกิเลสไปแล้ว สิ่งต่างๆในหัวใจที่ไม่มีกิเลสเลย เป็นเอโกธัมโม เป็นธรรมอัน
 เอก มันยังมีภาวะสิ่งที่เป็นภาวะ ภาวะคือสิ่งที่ยังสื่อสารกัน สิ่งที่เกิดมาโดยมนุษย์สมบัติที่
 มีคุณค่ามากนี่แหละ แล้วกิเลสมันตายไปแล้ว เวลาสิ้นกิเลสนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัม
 พุทธเจ้าที่โคนต้นโพธิ์ กิเลสตายไปแล้วอีก ๔๕ ปีไม่มีกิเลสตัวไหน

ไม่มีสิ่งใดๆ เข้ามาในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้อีกเลย เป็นวิหาร
 ธรรม อยู่ร่มเย็นเป็นสุขในใจนั้น วิมุตติสุข สุขในหัวใจนั้น เต็มหัวใจ แล้วเทศนาว่าการ
 วางธรรมและวินัยอีก ๔๕ ปีให้ความมั่นคง มารเอย เมื่อใดภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา

ของเรายังไม่เข้มแข็ง เราจะไม่ยอมนิพพาน นี่ไงวันมาฆบูชาเห็นไหม ถึงที่สุดแล้ว วันปลงอายุสังขาร มารเอย บัดนี้ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาของเราเข้มแข็ง สามารถกล่าวแก้คำจาบจ้วงของลัทธิต่างๆ ได้ เข้มแข็งคือเข้มแข็งโดยธรรม

เพราะจะไปกล่าวแก้ จะเอาอะไรไปกล่าวแก้ ถ้าเราไม่มีวุฒิภาวะ ถ้าเราไม่รู้จัก จิตของเราไม่เป็น จิตเราไม่ได้สัมผัสเลย สมาริก็ไม่รู้จักว่าสมาริเป็นอย่างไร ปัญญา也不知ว่าปัญญาเป็นอย่างไร กิเลสก็ไม่รู้ว่ากิเลสเป็นอย่างไรด้วยนะ ถ้ากิเลสมันครอบงำอยู่ ปฏิบัติบูชากิเลส สิ่งใดที่ว่าเป็นธรรมๆ มันเป็นธรรมที่ปาก เวลาจะกล่าวแก้ เวลาจะตอบโต้กับเจ้าลัทธิต่างๆ ที่เข้ามาดิฉินนินทา จะเอาเหตุเอาผลมาข่มเหงในพุทธศาสนา พุคกับเขาไม่ได้เลย เพราะมันไม่มีข้อเท็จจริงที่จะไปโต้แย้งกับเขา

เพราะพุทธศาสนาๆ พุทธะ ศาสนาแห่งปัญญามันพ้นจากกิเลสไป สิ่งที่พ้นจากกิเลสไปมันพ้นเพราะเหตุใด แล้วอะไรเป็นกิเลส กิเลสมันเป็นอย่างไร ตัวกิเลสมันเป็นๆ กิเลสความรู้สึกมันเป็นอย่างไร กิเลสอย่างหยาบๆ กิเลสอย่างกลาง ลูกหลานมันเห็นใหม่ หลานมัน หลานมัน พ่อมัน ความโลภ ความโกรธ ความหลง พญามาร เจ้าวัฏจักร เรือนยอดของมัน ๓ หลัง ความโลภ ความโกรธ ความหลง มันแสดงตัวเต็มที่แล้ว มันเป็นแม่ทัพ

แต่ผู้ที่เป็นกษัตริย์ ผู้ที่เป็นวัฏจักร ที่บังคับบัญชามัน กิเลสอย่างกลาง กิเลสมันเป็นอย่างไร แล้วกิเลสที่มันมีอยู่เห็นมันยังงี้ พอจิตมันได้สัมผัสธรรม มันจะแยกออกว่าอันนี้เป็นกิเลส มันเห็นกิเลส มันรู้จักกิเลส แล้วกิเลสนี้มันโดนทำลายโดยมรรคญาณ มรรคญาณมันประกอบไปด้วยอะไร มรรคญาณมันประกอบด้วยจิต กิเลสมันอยู่กับจิต ปฏิสนธิจิตเกิดเป็นมนุษย์ เกิดเป็นเทวดา เป็นพรหม มันมีกิเลสตัดหาความทะยานอยากของมันอยู่แล้ว

แล้วเราประพฤติปฏิบัติธรรมขึ้นมา พอจิตมันสงบเข้ามา มันได้สัมผัสความสงบของใจ เพราะอตตาคำตัวตนเห็นใหม่ มีอตตาคำตัวตนปฏิบัติไม่ได้ อตตาคำตัวตนก็เที่ยวไปยึดไปถือ ไปยึดธรรมของพระพุทธเจ้า ยึดว่าปล่อยไปยึดว่าปล่อยวางๆ ไปยึดธรรมพระพุทธเจ้าว่าเป็นจริง เป็นจริง ไม่มีอะไรจริงเลย แต่เวลาเรามีความสงบของใจเข้าไป เราเข้าไปทำลายความยึดความถือของมัน ความยึดความถือของมัน เพราะมันปล่อยความยึดความถือ มันถึงเป็นตัวมันอิสระของมัน

เพราะมันปล่อยความยึดความถือแล้ว มันถึงเป็นสัมมาสมาธิ เวลาจิตมันเกิด วิปัสสนาญาณขึ้นมา มันเกิดมันสัมพัทธปัญญาขึ้นมา ปัญญาจะมาชำระกิเลส มันถึงเห็น กิเลส เพราะมันปล่อยความยึดความถือของมัน มันเป็นสัมมาสมาธิเห็นใหม่ ปัญญามันก็ เกิดของมันขึ้นมา เราได้สัมผัส พอได้สัมผัส ได้เป็นจริงมันก็เกิดปัญญาญาณขึ้นมา มัน เห็นกิเลสมันจับกิเลสได้มันถึงแยกแยะกิเลสได้ ถ้าไม่มีความสงบของใจมันจะแยกแยะ กิเลสได้ยังไง กิเลสมันอยู่ที่ไหน แล้วเอาอะไรไปฆ่ากิเลส สิ่งนี้จะฆ่ากิเลส มรรคญาณ สิ่ง ที่เป็นธรรมาวุธมันอยู่ที่ไหน พอมันอยู่ที่ไหน มันก็ชำระล้างเข้าไปเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นมา พอชำระเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นมาเห็นใหม่ มารเอย เมื่อใดภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ของเราเข้มแข็ง สามารถกล่าวแก้ ทำไมจะกล่าวแก้ไม่ได้ ถ้ามันเป็นจริงขึ้นมา ถ้าใจมัน เป็นจริงมันกล่าวแก้ลักษณะต่างๆ ผู้ที่จบบ้างทำลายพุทธศาสนา มันไปกล่าวแก้เพื่อ ประโยชน์กับศาสนาได้ทั้งนั้นเลย

เพราะก่อนที่จะไปกล่าวแก้เพื่อพระพุทธศาสนา มันต้องทำให้ใจมันได้สัมผัส ธรรมก่อน ใจได้สัมผัสธรรมตามความเป็นจริงขึ้นมา เพราะความสัมผัสธรรมมันคืออาวุธ นี่คือธรรมารต นี่คืออรสของธรรมชนะซึ่งรสทั้งปวง มันอยู่ในหัวใจของผู้ที่ชำระกิเลสแล้ว พอจิตใจที่ชำระกิเลสแล้วเห็นใหม่ เพราะความชำระกิเลสของมันมีอาวุธ อาวุธคือว่าจิตนี้ มันสัมผัส มันมีทั้งสมาธิ มันมีทั้งปัญญา มันมีมรรค ๘ มันมีสติปัญญาพร้อมทุกอย่าง ความที่สติปัญญาพร้อมทุกอย่างที่มันชำระกิเลส ที่มันทำลายกิเลสอย่างนี้เป็นขั้นเป็นตอน ขึ้นมาเอาอันนี้แหละไปกล่าวแก้กับเขา

ไปกล่าวแก้ว่าพุทธศาสนานี้มันเป็นมาอย่างไร องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตรัสรู้ขึ้นมา ตรัสรู้ขึ้นมาได้อย่างไร ก่อนที่จะตรัสรู้ทำไมถึงจะตรัสรู้ ตรัสรู้เพราะมี บุญญาธิการ เพราะมีการสร้างสมาธิ พอมีการสร้างสมาธิขึ้นมาแล้ว สร้างสมาธิขึ้นมา มันก็ เป็นอำนาจวาสนาเป็นบารมีใช่ไหม อำนาจวาสนาบารมีของคน คุณิคนเราเกิดขึ้นมา คนมี อำนาจวาสนาเกิดมามีแต่ความสุขทั้งนั้นเลย แล้วเวลาตายไปได้อะไรไป ก็ได้บุญได้กรรม ที่ทำหรือไม่ทำไปเท่านั้น

นี่อำนาจวาสนา ถ้าอำนาจวาสนาไม่เอามาทำเป็นปัจจุบันธรรม ไม่เอามาทำเป็น มรรคญาณ ไม่เอามาทำจนได้สัมผัส มันจะเอาวาสนาไม่ได้ทำ วาสนามันก็ส่งต่อไปเห็น ใหม่ ไปเกิดเป็นเทวดา อินทร์ พรหม เป็นวาสนาใหม่ ไปเกิดในสิ่งที่ดีเป็นวาสนาใหม่

แล้ววาสนาเวลาใช้ไปหมดแล้ว มันจะเวียนตายเวียนเกิดใหม่ มันเป็นของวิญญูะใหม่ แต่เวลาปฏิบัติขึ้นมา ปัจจุบันธรรมที่เรามาทรมานตนกันอยู่นี้แหละ เราทรมานตน เราทรมานกิเลสนะ กิเลสมันอยู่กับใจ เรามาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ด้วยความเข้มแข็งขึ้นมา เราเป็นคนชี้ทุกข์ชี้ยาก

คนอื่นทั่วโลกทั่วสงสาร เขามีแต่ความสุขความเพลิดเพลินของเขา ไอ้เราต้องมาทรมานตน ทรมานตนก็ทรมานกิเลสไป แต่เพราะกิเลสเป็นเรา เราไม่เห็นกิเลสอยู่ เราถึงทรมานมันก่อนไง แต่ถ้าจิตมันเข้มแข็งขึ้นมาแล้วคือ เห็นหน้ากิเลสไป เห็นหน้ากิเลสด้วยอะไร เห็นหน้ากิเลสด้วยสติ เห็นหน้ากิเลสด้วยสมาธิ เห็นหน้ากิเลสด้วยปัญญา ในเมื่อเห็นหน้ากิเลส เห็นหน้ากิเลสคือชำระกิเลส เพราะมันมีมรรคญาณ มันมีอาวุธ พอมีอาวุธขึ้นมา มันก็ชำระกิเลสระหว่างกิเลสกับธรรมต่อสู้กันในหัวใจของเรา

ขณะที่ประพฤติปฏิบัติอยู่ ขณะกิเลสกับธรรมที่มันต่อสู้ในหัวใจของเราเห็นใหม่ เดี่ยวธรรมะชนะ เราก็มีความร่มเย็นเป็นสุข มีความพอใจ เวลาใช้สมาธิไปแล้ว มันก็อ่อนลง มันเป็นผลของสัพเพ ธัมมา อนัตตา ธรรมทั้งหลายเป็นอนัตตา สิ่งต่างๆ เกิดขึ้นแล้วต้องเปลี่ยนแปลง เปลี่ยนแปลงเป็นอนิจจัง เป็นอนัตตาตลอดไป มันเป็นตลอดไปเราจะสร้างยังไงให้มันเป็นเอโกธัมโมละ ให้มันเป็นเอก เป็นหนึ่งที่ไม่เป็นอนัตตา ถ้าสิ่งที่ไม่เป็นอนัตตามันเป็นยังไง สิ่งที่พ้นจากอนัตตาไปมันเป็นยังไง

สิ่งที่เป็นอัตตาตัวตนนี้ทำด้วยอัตตา อัตตามันมีของมัน โดยสัญชาตญาณอยู่แล้ว อนัตตาคือสภาวะธรรมที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมและวินัยไว้ แล้วเราพิสูจน์ตรวจสอบจนเห็นสภาวะอย่างนั้น จนจำสภาวะอย่างนั้นที่เกิดขึ้นมา แล้วสภาวะอย่างนั้นละเอียดอ่อนขึ้นมาด้วยหัวใจ ด้วยความหมั่นเพียร ด้วยความสติปัญญา ด้วยความเพียรชอบต่างๆ มันทำของมันขึ้นมาเห็นใหม่ สัพเพ ธัมมา อนัตตา แล้วเวลามันเสื่อมไป สภาวะมันเสื่อมไป มันทอดอหย มันทอดต่างๆ เราก็ต้องพลิกแพลงขึ้นมาเพื่อให้สัพเพ ธัมมา อนัตตา ความเป็นอนัตตาทำลายอัตตา แล้วมันเหลืออะไร สิ่งที่พ้นจากอนัตตาไปมันเป็นอะไร

พ้นจากอนัตตาไป เห็นใหม่ สอุปาทิเสสนิพพาน สิ่งที่เราสัมผัสธรรม เราต่างๆ ธรรมะอย่างนี้เราถึงกล่าวแก่ได้ ความกล่าวแก่เพื่อประโยชน์พุทธศาสนา มันเป็นยุคเป็น

คราวนะ เวลาศาสนาไม่มีคนสนใจก็เหยียบย่ำกันไป เหมือนเพชรนิลจินดาอยู่ใต้ดิน คนไม่รู้ว่่าที่นี่มีเหมืองเพชรนะ เขาก็เหยียบย่ำกันไป แต่ถ้าเขาสำรวจตรวจสอบแล้วว่าในพื้นที่ดินนี้มีแก้วแหวนเงินทอง มีเพชรนิลจินดา ทุกคนก็อยากได้

นี่ก็เหมือนกัน ศาสนาของเราพุทธศาสนาแห่งปัญญา พุทธศาสนา ศาสนาที่สอนซึ่งที่สุดแห่งทุกข์ มันมีคุณค่า มันมีคุณค่า แต่เราก็เหยียบย่ำกันไป เวลาประพฤติปฏิบัติเราก็ประพฤติปฏิบัติด้วยการเหยียบย่ำ ปฏิบัติด้วยการบูชากิเลส บูชากิเลสนะ แต่ถ้าเราไม่บูชามัน เราจะทำลายมัน เราจะมีสติปัญญาของเรา เพื่อต่อสู้กับความจริงของเรา ตามความเป็นจริง คนเราจะล่วงพ้นทุกข์ด้วยความเพียร เราต้องมีความเพียร ความขื่นมั่นในหัวใจ เรามีอำนาจวานานะ

ทางโลกเขาขอโอกาสกัน ว่าเราให้คนมีโอกาสได้สร้างคุณงามความดี ไม่มีโอกาสได้แสดงทัศนะวิสัย ได้แสดงวิสัยทัศน์ ไม่มีโอกาสได้ประพฤติปฏิบัติ ไม่มีโอกาสได้แสดงความสามารถเลย สังคมไม่ให้โอกาสเรา แต่ถ้าสังคมให้โอกาสเราแล้ว เราทำจริงได้หรือเปล่าละ นี่เรื่องของสังคมนะ ในการประพฤติปฏิบัติ เราให้โอกาสตัวเราไหมละ ไม่ต้องให้สังคมเขาให้ สังคมมันเป็นเรื่องของข้างนอก มนุษย์เป็นสัตว์สังคม อยู่ด้วยตัวเองไม่ได้ ต้องอยู่ในสังคม เพื่อพึ่งพาอาศัยกัน มีศีลธรรมจริยธรรม จิตใจเป็นสาธารณะสังคมก็ร่มเย็นเป็นสุข

แต่เวลาประพฤติปฏิบัติ กิเลสค้นหาความทะยานอยากในหัวใจ มันมากมายมหาศาล สิ่งนี้เราต้องแหวก เราจะพัฒนาของเรา เราจะสร้างโอกาสของเราเอง เวลาเราประพฤติปฏิบัติ เราก็ต้องต่อสู้กับทิวภูมิมานะ ต่อสู้กับอัตตาตัวตนของเราเอง ที่มันบอกว่าสิ่งนี้เป็นธรรม สิ่งนี้เป็นธรรม อยากประพฤติปฏิบัติมาก แต่เราก็มีความอ่อนแอ เราก็ยังไม่มีความเพียรความพร้อม เราก็ผัดวันประกันพรุ่งของเราไปเห็นไหม

เราเองก็ทำลายโอกาสเราเอง คนอื่นเขาโกหกมดเท็จกัน เขายังมีเหตุมีผลของเขามาโกหกมดเท็จกันจนหลงเชื่อได้ เวลาจิตใจของเรามันหลอกลวงเรา เราเชื่อมั่นหมดเลย เพราะกิเลสเป็นเราเห็นใหม่ เพราะกิเลสเป็นเรา เราถึงประพฤติปฏิบัติเพื่อบูชากิเลส เราถึงไม่ได้สัมพัทธ์สิ่งใดๆ เลย แม้แต่กิเลสก็ไม่รู้จักมันนะ แต่ถ้าเราปฏิบัติตามความเป็นจริงแบบครูบาอาจารย์ของเรา แบบกรรมฐาน เขาบอกกรรมฐานปฏิบัติด้วยความทุกข์ความ

ยาก กรรมฐานปฏิบัติไปปฏิบัติด้วยความอยาก กรรมฐานปฏิบัติไปด้วยอัตโนมัติด้วยตน ผู้ปฏิบัติโดยที่ที่ไม่มีมีความอยาก ไม่มีอะไรต่างๆ อันนั้นเขาพูดไปโดยทางโวหาร แต่ความจริงมันไม่มี ความจริงที่เขาพูดอย่างนั้นไม่มี แม้แต่ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ชี้ไว้ว่าอะไรเป็นกิเลส อะไรเป็นธรรม

ฉะนั้นถึงบอกว่าเขาพูดด้วยโวหาร โวหารว่าถ้าเราปฏิบัติ เราตั้งใจนี้เป็นความอยาก ฉะนั้นเราจะปฏิบัติด้วยความไม่ตั้งใจ ปฏิบัติด้วยความไม่มีความอยาก ปฏิบัติไปแล้วเขาจะได้บรรลุของเขา มันปฏิบัติไปด้วยการบูชาโลก เป็นบูชากิเลสด้วยโวหารของเขา ว่าไม่มีความอยากเห็นไหม ถึงบอกว่า ปล่อยวางทุกอย่าง ปล่อยวางโดยเอาอัตโนมัติด้วยตนไป ปล่อยวาง มันเป็นไปได้ แต่ถ้าเราประพฤติปฏิบัติเห็นไหม ไซ้ ตัณหาทะยานอยากมันเป็นกิเลส แต่เพราะมันมีของอยู่แล้ว มันมีเพราะเรามีวิชา เราเกิดมาจากกิเลสตัณหา ความทะยานอยาก อย่างเช่นเราเป็นไซ้ เราเป็นโรค มันมีเชื้อโรคอยู่ในหัวใจเราแล้วละ เราปฏิเสธว่ามันไม่มีได้ยังไง แต่เราจะรักษาหรือแก้ไขยังไงต่างหาก

นี่เหมือนกัน พอมีความอยากขึ้นมา เราเป็นอัตโนมัติด้วยตนไซ้ใหม่ ความอยากอันนี้เราก็กว้างใจของเราขึ้นมา เราก็กว้างใจของเรามากขึ้นมา พอจิตใจมันได้สัมพัทธธรรม มันละเอียดอ่อนเข้ามา มันจะชำระล้างความอยากอันนี้ไปเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป การปฏิบัติเขาปฏิบัติกันอย่างนี้ ถ้าปฏิบัติอย่างนี้เราถึงไม่ต้องไปเชื่อข่าวโคมลอย เป็นโวหาร เป็นการถากถางกันด้วยปาก

แต่เรามีหลวงปู่มั่น เรามีหลวงปู่เสาร์ เรามีครูบาอาจารย์ของเรา ท่านประพฤติปฏิบัติตามข้อเท็จจริงมา แล้วประสบความสำเร็จในหัวใจของท่าน ในหัวใจของท่านเป็นธรรม ท่านสัมผัสกิเลสต่อสู้กับกิเลสมา จนใจได้สัมพัทธสมาธิธรรม จนใจได้ออกวิปัสสนาได้สัมพัทธธรรมตามความเป็นจริง จนใจท่านเป็นธรรม แล้วท่านสั่งสอนท่านเป็นพยานกับเรา ท่านเป็นผู้ชี้แนะเรา เราทำไมไม่มีความเข้มแข็ง ทำไมเราไม่มีความจุดยืน เดินตามครูบาอาจารย์ของเรา เพื่อประโยชน์แก่เราเอง เอวัง